

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Ishaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECE

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Roosevelt na delu

Pred vojsko in še tudi po vojski smo slišali nešteto slavošpevov, ki so poveljevali ameriško gospodarstvo. V pojmu ameriškega »gospodarskega čudeža« so za Evropo bile zapopadene najvišje tehnične in gospodarske možnosti in želje. Bančni polom 1929, ki je med drugim povzročil tudi to, da je 14 milijonov delavcev ostalo na cesti, in naslednji gospodarski udarci pa so dokazali, da je tudi ameriški gospodarski kolos imel lončene noge. Kar se je dogodilo v Ameriki in se še dogaja, ni nič drugega, kakor šolski zgled za krizo kapitalizma. In ker je Evropa v načinu gospodarjenja Ameriko zvesto posnemala, mora tudi ona preživljati isto nevoljo, kakor je zadela njen vzor. Le da se v Evropi proces bolj počasi dogaja, ker tudi ekscesi kapitalizma morda niso bili tako veliki. V Ameriki pa se je vedno vse dogajalo v velikem slogu, torej tudi gospodarska kriza. Na vsak način bi morali Evropejci bolj stvarno in z večjo pozornostjo slediti gospodarskemu razvoju onkraj morja in se iz njega kaj naučiti. Ameriški finančni polom 1929 je Evropa sprejela kot senzacijo in celo precej škodoželjnost, ki je bilo zraven. Malokdo pa je tedaj pomislil, da se polomija nič manj ne tiče tudi evropskega gospodarstva, zgrajenega na istih načelih in istih osnovah. Ko bi se Evropa tedaj zavedla, da gre tudi za njeno stvar, bi marsikaka težkoča, ki nas še danes mori, mogla biti pravočasno premagana. Toda Amerika je nazadnje vendarle dobila Roosevelta, pogumnega, nadvse izkušnega in prav tako poštenega voditelja, ki utegne popolnoma zavoženo ameriško gospodarstvo postaviti zopet na zdravo podlago. Roosevelt je po širini svojega gospodarskega in političnega koncepta, po nepremagljivosti, pozitivno gradeči volji in nesebičnem prizadevanju ustvariti nov pravičnejši gospodarski red, gotovo eden največjih mož našega veka, ki mu gre mesto daleč pred raznimi diktatorskimi figurami, kakor so Lenin, Hitler, Stalin ali Mussolini. Že danes bi Evropi bil tak genialni mož zelo potreben. Če bi mu vseznala evropska javnost sledila, je seveda drugo vprašanje. Saj vidimo, kako velik del evropskega časnopisja za gigantske napore ameriškega predsednika sploh nobenega smisla nima, drugi, ki so sužnji teorije, pogrešajo v njegovi akciji »sistem«, večina pa spušča od časa do časa od Rooseveltovih nasprotnikov lansirane alarmantne vesti o popolnem polomu njegove akcije. Bojimo se, da ni daleč čas, ko bo morala Evropa, ako se hoče gospodarsko otepi, korak za korakom prav podrobno preštudirati vse, kar je Roosevelt ukrenil za rešitev svoje domovine. Samo, da bi ne bilo prepozno!

Mesto Hooverja, ki je še verjel v samozdravljenje liberalnega kapitalističnega gospodarstva, je nasprotno Roosevelt postavil gospodarski in moralni sanacijski program, ki ga je izrazil v treh točkah: Zatrejti je treba čezmerno moč velekapitala, čigar zastopniki sicer niso mnogoštevilni, a imajo prevladajoč vpliv nad vsem gospodarstvom, bankarstvom in vladanjem države. Javno nemoralo je treba zatrejti pri korenini, zato je treba obnoviti pravstvene vrednote. Treba je pravičnejše razdeliti dohodke kapitala in donos bogate ameriške zemlje. Za vsako teh treh točk osnovnega programa se že pol-druugo leto, kar je Roosevelt na oblasti, bi je dan za dnem ogoren boj. Proti je ves stari svet, vsi magnati velekapitala, ki imajo v svojih rokah tudi velik del tiska, proti je vse ameriško zločinsko podzemlje, ki je bogato živelo od javne korupcije in nemorale, in končno vsi, ki so si za prvo zapoved življenja izbrali geslo: bogatit, s kakimi sredstvi in na kakšen način, ni važno. Za Rooseveltom pa stoji milijonske armade delavstva, ki jih je Rooseveltova akcija spravila zopet h kruhu ali jim omogočila boljše življenje. Podpirajo ga tudi armade brezposelnih, ki kljub zolčljivi kampanji kapitalističnega tiska niso izgubile vere v predsednika in upajo, da še pridejo do kruha. Enako ga podpira srednji stan, velik del farmerjev in končno vsi pravi ameriški patrioti, ki spoštujejo njegovo nesebično prizadevanje in pričakujejo, da je edinole Roosevelt mož, ki bi s svojo energijo in državniško sposobnostjo bil v stanu obnoviti nekdanje ameriško blagostanje. Gotovo je, da Roosevelt kljub številnim bolečin in odloznom posegom v gospodarstvo in javno življenje do danes nikakor ni zapravljal vere v sebe pri tistih milijonih volivcev, ki so pri zadnjih volitvah zanj izvajali eno največjih političnih zmag, kar jih poznajo Združene države. Oprt na zaupanje širokih ljudskih plasti, Roosevelt ne misli odstopiti od stavljenega cilja, kakor so listi že ponovno poročali. Ko se je pred 14 dnevi vrnil s počitniškega potovanja po Tihem oceanu, je na tozadevno vprašanje časnikarjev tako pri izkrcanju v San Francisku odločno izjavil: »Starega reda v gospodarstvu in v družbi je za vse čase konec. V bodoče bo organizirana avtoriteta naroda s pomočjo države kontrolirala vse sebične zasebne interese.« S tem je predsednik jasno povedal, da ne bo pripustil, da se vrne socialno nevezano liberalno kapitalistično gospodarstvo, ki ga je postavil pod demokratično kontrolo splošnih ljudskih koristi. Vse stavke, ki so zadnje leto v Ameriki izbruhle in od katerih so nekatere (n. pr. tekstilna) zavzele zelo velik obseg — je povzročil kapital, ker se brani državne kontrole in zlasti, ker v svojih podjetjih odklanja organizirano delavstvo in vezanost s kolektivnimi pogodbami. Toda državna opora je delavstvu dosedaj še vedno pomagala do uspeha.

O dosedanjih uspehih obnovitvene akcije je ravnatelj National Emergency Council, Richard izdal obširno poročilo, iz katerega so vzeti naslednji podatki: Junija 1934, torej eno leto, odkar je obnovitvena akcija (NRA) stopila v veljavo, je bilo v USA zaposlenih 40.180.000 oseb, to je 4.120.000 več kot v marcu 1933, ko je Roosevelt prevzel oblast. Višina tedenske plače delavcem se je v industriji od junija 1933 do junija 1934 dvignila za 34,5%, kar pomenja, da se je realna kupna moč delavstva dvignila za 25%. Čeprav se računa, da so se življenjske potrebe v tem času podražile za 10%, je izboljšanje za delavstvo še vedno znatno. Udeležba dela kot činitelja proizvodnje se je pri splošnem narodnem dohodku v enem letu zvi-

Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija obiščeta Sofijo

Velik pomen sestanka za utrditev prijateljstva in sodelovanja med Jugoslavijo in Bolgarijo

Belgrad, 25. septembra.

Nj. Vel. kralj Aleksander in Nj. Vel. kraljica Marija se bosta podala v Sofijo in bosta s tem vrnila obisk bolgarskemu kralju Borisu in kraljici Ivani, ki sta obiskala našo prestolico decembra lanskega leta. Ves bolgarski narod se pripravlja, da jugoslovanski kraljevski par sprejme čim svečanije in prisrčneje.

Bolgarska vlada je že izdelala program za sprejem. Na postaji bo našega kralja in kraljico pričakoval bolgarski kraljevski par s celokupno

vlado in generaliteto, diplomatski zbor in drugi predstavniki bolgarske javnosti. Mesto Sofija se je že okrasilo z zastavami in zelenjem. Povsod se vidita jugoslovanski in bolgarski grb ter sta postavljena tudi dva slavoloka.

Župan mesta Sofije je izdal proglas, v katerem poziva prebivalstvo, da se v čim večjem številu udeleži sprejema jugoslovanskega kralja in kraljice. Pred starimi vrati Sofije bo kralja Aleksandra in kraljico Marijo sprejel in pozdravil župan Ivan Ivanov, kateri bo kraljevski dvojici na umetno izdelanem krožniku po starem slovanskem običaju ponudil kruha in soli. Nato se odpeljeta kralj Aleksander in kraljica Marija z bolgarskim kraljevskim parom v dvorec, kjer bo postavljena kraljeva garda.

26. t. m. dopoldne ob 11 odpotuje v Sofijo tudi večja skupina jugoslovanskih častnikov, ki se bodo udeležili slavnosti ob priliki obiska našega kraljevskega para.

Izjave vodilnih bolgarskih državnikov

Predsednik bolgarske vlade Kimon Georgiev je z ozirom na obisk jugoslovanskega kralja in kraljice v Sofiji izjavil, da bo ta obisk zelo pripomogel k realizaciji ideje zblizanja obeh narodov, za katero sta dala pobudo obadva vladarja. Vзајmност balkanskih Slovanov v resnici postaja dejstvo. Razume se, da se bodo ob tej priliki vršili razgovori o vprašanjih, ki se tičejo obeh držav, kojih rešitev bo pospešila tudi zblizanje med Jugoslavijo in Bolgarijo. Bolgarski narod bo gotovo s sprejemom kralja Aleksandra in kraljice Marije vrnil bratski državi in narodu iskrena čustva, ki ga le-ta goji do bolgarskega ljudstva.

Bolgarski notranji minister Midilev je izjavil, da bodo »praktični rezultati obiska za idejo zblizanja brez dvoma ogromni, tako, da se bo v zelo kratkem času mogla pretvoriti v iskreno prijateljstvo in sodelovanje«.

Prometni minister Nikola Zaharijev je izjavil, da so se »črni oblaki, ki so se leta in leta kopičili nad obema bratskima narodoma, po zaslugi bratskih čustev razbežali in se nikdar več ne bodo pojavili nad njima. Mi smo bratje po krvi, naša pota so ista. Roko v roki in ne drug proti drugemu! V slogi bomo mogli postati vojniki miru ter nosilci kulture in napredka na Balkanu«.

Francija se mora odločiti ali na desno ali na levo

Doumergue postavil na dnevni red korenito reformo ustave

Avtoritaran režim!

Pariz, 25. sept.

24. t. m. zvečer je imel ministrski predsednik Doumergue v radiu govor, ki bo imel velike notranje-politične posledice. Predsednik vlade se je namreč jasno izjavil za korenito reformo drž. ustave v smislu avtoritarne države. Predsednik se je tudi obrnil proti socialistom, ker so se zvezali s komunisti, ter se v tem oziru sme njegov govor smatrati kot nekaka bojna napoved vsem ekstremnim, pa tudi levičarskim elementom iz meščanstva. Zlasti ta del Doumergueovega govora ki je znan kot zmeren človek, je napravil globok vtis po vsej Franciji. S tem je predsednik otvoril politično sezono, ki bo jako burna in ki bo gnala Francijo do končne odločitve, ali podje na levo ali na desno.

Doumergue je najprej poudaril potrebo korenite reforme ustave, ker je dosedanja ustava pomajnkljiva in ni več kos nalogam in potrebam sedanjega časa. Vlada mora vladati — je dejal Doumergue — in zato naj ministrski predsednik ima možnost, da v slučaju spora z večino, razpusti parlament in neposredno apelira na ljudstvo potom novih volitev, ne da bi vprašal senat ali pa celo predsednika republike. Torej bi avtoritaran režim ne slonel na predsedniku republike, ki je bolj reprezentativna oseba, in naj to tudi ostane, ampak na predsedniku vlade. Nadalje je poudarjal Doumergue, da mora država imeti zanesljive državne uradnike, predvsem pa učitelje (ki so v Franciji po veliki večini socialisti ali komunisti), ki ne smejo bodisi v službi, bodisi izven nje, agitirati proti državi in se proti njenim temeljem boriti. Treba se je izogniti neprestanim vladnim krizam, ki smo jih imeli v Franciji nič manj kot šest od zadnjih volitev.

Doumergue je opozoril na zaveznitvo, ki so ga sklenili v zadnjem času socialisti in komunisti, in dejal, da stoji država pred marksistično nevarnostjo, ki bo najprej uničila francosko valuto, da ruševinah franka proglasi komunistično diktaturo. Zato socialisti dosledno delajo na devalvaciji valute, ki naj prinese popoln gospodarski polom in revolucijo. Ves smisel Doumergueovega govora je bil, da sovražnik stoji na levi.

šala od 58,3% na 62,5%, čeprav se je istočasno delovni čas skrajšal na šesturnik. Boljši dohodki delavstva kapitalu ne le da niso škodili, ampak so mu celo zelo koristili, ker je znatno narasel konzum. Indeks dohodkov, ki ga izkazujejo delniške družbe, je znatno porastel. Kosmatni dohodki 506 družb iz različnih gospodarskih panog so od 157.000.000 dolarjev v letu 1933 poskočili na 408 milijonov v prvem polletju 1934. Dohodki 400 drugih družb pa so v istem času od 47 milijonov porasli na 335 milijonov. Seveda so tudi stroški industrije radi večje zaposlenosti in večjih plač narasli, toda gospodarskega uspeha nikakor ni mogoče tajiti. Število bankrotov od februarja do maja 1934 je za 40% nižje kot leta 1929. Ako se indeks splošne proizvodnje v začetku leta 1933 vzame za 47, se je v letu 1934 dvignil na 72 in je pričakovati še večjega izboljšanja, ker je od 3,9 milijarde, ki je namenjena za javna dela, bilo dosedaj porabljenega šele 30%.

Globok odmev Doumergue-ovega govora v časopisju

Levičarsko časopisje je zaradi govora ministrskega predsednika močno razburjeno. Herritova »Ere Nouvelle« pravi, da narod ne zahteva ne spremembe ustave ne spremembe režima, kakor to želi Doumergue. Najbolj vehementno napada ministrskega predsednika socialistično glasilo »Populaire«, ki skuša javnost razburiti s trditvijo, da bi z Doumergueovim načrtom ne padel samo parlamentarni režim, ampak republika sama.

Nasprotno pa konservativni listi govor Doumerguea odobravajo in mu čestitajo. »Figaro« pravi, da je Doumergue pokazal pogum, ki ga doslej ni imel še noben francoski ministrski predsednik. — »Jour« je posebno zadovoljen s tem, da se poveča oblast predsednika vlade. — »Petit Journal« piše, da bodo posledice Doumergueovega govora naravnost ogromne. Seveda si ne smemo prikrivati, da bo ta načrt zadal na velike težave in da bo za njegovo uresničenje potrebno veliko energije. — Samo »Quotidien« je rezerviran in pravi, da je treba počakati, dokler ne bo predsednik

Kaj snujeta Nemčija in Poljska?

Protifrancoski blok?

Zeneva, 25. sept. b. Petnajsto zasedanje Sveta ZN se bliža koncu. Rešiti je treba le avstrijski problem in pa razčistiti položaj glede vzhodnega pakta.

Vse kaže, da je avstrijski problem v glavnih črtah rešen pri pogajanjih med Barthoujem, Edenom, Aloisijem in dr. Benešem. Sedaj je vse odvisno od sestanka, ki bo prihodnji mesec med francoskim zunanjim ministrom Barthoujem in šefom italijanske vlade Mussolinijem, do tedaj pa se lahko smatra, da je avstrijski problem odgođen. Istočasno je treba razčistiti tudi problem Madjarske in še nekaterih drugih držav v srednji Evropi. Čeprav že obstoja sporazum med zapadnimi vele-

nik vlade svojega načrta čisto konkretno formuliral — do tedaj pa, da je najboljšje vzdržati se vsake prenaplgjene sodbe.

Doumergue bo imel za seboj večino

Pariz, 25. sept. AA. Z današnjim sestankom finančnega odbora poslanske zbornice je spet izvelo parlamentarno življenje po poletnih počitnicah. Danes so poslanci največ komentirali Doumergov govor v radiju in ustavno reformo, ki jo je predsednik vlade napovedal.

Več desničarskih poslancev je kazalo živahno zadoščenje nad načrtom ustavne revizije. Tudi Chappedelaine, član centruma radikalne leveice, je izjavil, da ima Doumergue vso potrebno avtoriteto, da uspe pri neobhodno potrebnem delu, kakršno se mu zdi ta reforma. Poslanec Zay, član skrajne leveice v radikalni stranki, je pa izjavil, da ni proti razširjenju prerogativ državne eksekutive, vendar pa misli, da je to bolj vprašanje ljudi, kakor pa izpremembe obstoječih ustanov.

Socialistični poslanec Graziani je edini, ki se je doslej formalno izrekel zoper ideje, ki jih je izrazil Doumergue v svojem govoru v radiju. V splošnem se zdi, da bo Doumergovo iniciativo toplotno pozdravil velik del sedanje vladne večine, manj navdušeno pa večina radikalnih socialistov, dočim bodo ekstremisti seveda odločno nastopili proti njej.

silami in Češkoslovaško, so zapreke še vedno v samem Podonavju, ker so razmere bolj zamotane, kakor kdajkoli poprej. Tu prihaja predvsem od izraza močan vpliv Nemčije in vsi znaki kažejo, da se ustvarja blok, ki zna iznenaditi svet. Zapadne sile, v prvi vrsti Francija, ne morejo razumeti, da bi se Poljska odločila za tako stališče, če ne bo poleg Nemčije računala še na druge države. Jasno je, da Nemčiji in Poljski ni dovolj le Budimpešta ter razpenjata svoji niti mnogo dalje. Zato bo francoska diplomacija prisiljena, da izvrši na Poljsko tak pritisk, da bo položila svoje karte na mize in javno zavzela svoje stališče. Enak pritisk bo Francija storila tudi v Budimpešti in še v nekaterih drugih prestolnicah vse do Bosporza.

Mesec oktober bo eden najbolj usodnih mesecev, kajti v njem se bo izvršil največji preokret. Radi tega se ne morejo v Zenevi pričakovati nobeni novi sklepi v tem oziru, ker obstoja soglasje med predstavniki velesil in Češkoslovaško. Do novembra bo ob strani tudi saarski problem ter bodo predvsem razčistila vsa vprašanja med vzhodom in zapadom.

Poljska trdovratno odklanja vzhodni pakt

Pariz, 25. sept. AA. O odgovoru Poljske na predlog o vzhodnem paktu piše »Petit Parisien«, da ga bo poljski zunanji minister Beck izročil Franciji nekaj ur pred svojim odhodom v Varšavo. Poljski odgovor sicer ne bo tako gladko odklonilen, kakor je bil odgovor nemške vlade, v bistvu pa bodo poljski pridržki enaki negativnemu odgovoru.

Drin.

Verski razkol v Nemčiji

Pravoverni protestanti proglašajo državnega škola za krivoverca

Monakovo, 25. septembra.

Medtem ko je bil v nedeljo v berlinski protestantski stolnici, na kateri je vibrala zastava s ključastim križem, instaliran državni škof Müller, ki je imel pomirljiv govor, je škof protestantske cerkve na Bavarskem dr. Meiser, ki je obenem škof württemburske i hannoverske cerkve ostentativno izostal od te slavnosti, imel govor v mestu Annabachu, v katerem je dejal, da je nauk nemških kristijanov, katerim pripada državni škof Müller, herezija in da bo bavarska protestantska cerkev vstopila samo v tako vsedrjavno cerkev, ki se bo držala luteranske veroizpovedi. Vsi verniki so mu viharno ploskali in pastor je v njihovem imenu obljubil škofu neomajno zvestobo.

Istočasno so pastirji berlinskih protestantovskih občin prebrali s prižnico izjavo, v kateri pravijo, da zametajo zmoto, ki jo uči tako zvana nacionalna cerkev pod vodstvom državnega škofa Müllerja. Müller in njegova cerkev ne pripadajo več krščanski občini, od katere so se ločili po svojem nauku. Državni škof je s silo odstranil vse

protestantske škofo, izvzemši škofa na Bavarskem in Hannoveranskem, ki junaško vztrajata na svojih mestih, in je vsem občinam vzel njihove pravice ter ustanovil diktator nad protestantsko cerkvijo. Pastirji pozivajo vernike, naj neustrašno vztrajajo pri evangeliju v pravi cerkvi, dočim je državni škof Müller škof narodnosocialistične stranke in njenih napadalnih oddelkov, ne pa škof luteranske cerkve.

Vse radovedno pričakuje, kaj bo na to storila vlada, ker je nastop protestantov očiten upor in bo nujno vedel do razkola v protestantovski cerkvi.

Proti katolikom in Judom

Notranji minister je razpustil katoliško ligo na Badenem na podlagi zakona o zaplembi imovine organizacij, ki so sovražne državi.

Berlinski policijski predsednik je prepovedal židovski mladini nositi znamenja ali uniforme ter skupne nastope, telovadbo in nošenje zastav na prostem.

Sporazum držav zlatega standarda

Zeneva, 25. sept. p. Belgijski zunanji minister Jaspars je kot predsednik komisije delegacij šestih držav, ki so ostale zveste zlatemu standardu, izdal uradni komuniké, iz katerega je posneti, da so zastopniki imeli seje dne 24. in 25. t. m. ter so sklenili ožje sodelovanje na gospodarskem in finančnem polju. Na vsak način bodo te države obdržale zlati standard. Glavni cilj konference je povečanje medsebojnega blagovnega prometa. Inicijativa pa ni naperjena proti nikomur in le želeli ji, da se

sodelovanje postavi na čim širšo podlago. Države bodo imenovala posebno komisijo, ki bo imela dve nalogi: prva naloga bo povečanje blagovnega prometa, druga naloga pa bo povečanje turizma in prometa sploh. Države zlatega bloka so Francija, Belgija, Holandija, Švica, Italija in Luksemburg. S tem komunikéjem je potrjeno poročilo, ki je bilo izdano svojetasno v mesecu juliju 1933, ko se je londonska konferenca razbila baš na valutnih vprašanjih.

Dr. Beneš pojde v Rim

Rim, 25. septembra.

»Lavoro fascista« je dobil poročilo svojega dopisnika iz Prage, da bo češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš obiskal Rim potem, ko se bo vrnil iz Rima Barthou. Dr. Beneš ne bo obiskal Mussolinija kot predstavnik Male antante, ampak samo kot zunanji minister republike. Ako bo kdo v imenu Male antante sploh prišel v Rim, bo to Titulescu.

Beneš — tako pravi »Lavoro fascista« — bo razpravljal v Rimu o gospodarskih vprašanjih, dočim bodo razgovori o političnih vprašanjih prepuščeni romunskemu zunanjemu ministru.

Zdravje predsednika Masaryka se je zelo izboljšalo

Praga, 25. sept. AA. ČTK poroča: Po najpogostejšem zdravniškem poročilu se je zdravstveno stanje predsednika ČSR dr. Masaryka zadnjih 14 dni ponovno popravilo. Predsedniku se je znatno izboljšal vid obolelega levega očesa, prav tako se mu je pa vrnila tudi gibljivost prstov na desni roki. Ker zadnje štiri tedne ni bilo nikakršnih komplikacij, so zdravniki zelo optimistični, posebno sprito velike odpornosti predsedničkovega organizma.

Ognjenik se dvignil iz morja

London, 25. sept.

Po strašnem tajfunu, ki je opravil svoje uničevalno delo na Japonskem, se je blizu Kagosime dvignil iz morja ognjenik, iz katerega bruha ogromen ogenj in se valj gost dim. Prebivalci otoka Joto, ki je tudi vulkanskega izvora, so zbežali na čolnih z otoka, ki se je takisto začel tresti. To je bilo neposredno pred tem, ko se je iz morja dvignil nov otok. Iz novega ognjenika se po pobočju valijo potoki lave, proti nebu pa se dvigajo oblaki žveplenelega plina. Prebivalci otoka Joto se nočejo vrniti, ker se boje, da se ne bi otok pogreznil v morje. Sicer pa to na Japonskem ni prvi slučaj in še živeči ljudje pomnijo celo vrsto takih pojavov, ki so se zgodili navadno obenem z izbruhom tajfunov.

Afganistan prosi za sprejem v ŽN

Zeneva, 25. sept. AA. Danes dopoldne je tajništvo Društva narodov prejelo vlogo afganske vlade, v kateri le-ta prosi, naj bi Društvo narodov sprejelo afgansko državo v svoje članstvo.

Vprašanje Asircev

Zeneva, 25. sept. p. Zveza narodov je prejela glede Asircev, ki so bili, kakor znano, izpostavljeni raznim pogromom iraških Arabcev, dve obvestili francoske in angleške vlade. Angleška vlada razpravlja o možnosti naselitve Asircev v brški Guayani, francoska vlada pa pomenja Asircem naselitev v francoski Zapadni Afriki.

Kdo je ugrabil Lindberghovega otroka

New York, 25. sept. AA. Čeprav ta vest še ni potrjena, kaže, da je policija svojčas našla na oknu Lindberghove hiše prstne odtise in da so ti odtisi identični s prstnimi odtisi Hauptmanna. Policija je hranila to dejstvo dozdaj v največji tajnosti. V zvezi s tem je danes aretirala tudi Hauptmannovega prijatelja Jamesa Barryja, ki ga dolži, da je sodeloval pri ugrabitvi Lindberghovega otroka.

Požar v kinu

Berlin, 25. septembra. AA. DNB poroča: V Hilversumu (Severna Holandska) je nastal ogenj, ko so predvajali nek katoliški misijonarski film. Predstavi je prisotstvovalo 180 otrok od 7 do 14 let. Nastala je strašna panika, 40 otrok je ranjenih, med njimi 13 zelo nevarno. Tudi duhovnik, ki je vodil predvajanje filma, je nevarno opečen. Poslopje, kjer se je vršila predstava, je pogorelo do tal.

Strog režim v Avstriji

Dunaj, 25. septembra. b. »Kärntner Tagblatt« poroča, da je bilo doslej na Koroškem odpuščenih 109 učiteljev zaradi političnih prestopkov.

Švica strogo varuje svojo neutralnost

Zeneva, 25. sept. p. Švicarski politični departement je danes obvestil Zvezo narodov, da je švicarska vlada sklenila, da ne bo dovolila rekrutiranja med svojimi državljani za mednarodno pomožno policijo v Posaarju za časa plubičista. Švica odklanja to radi svoje neutralnosti, katere hoče obvarovati v vsakem oziru.

Mehika proti katoliškemu duhovništvu

Berlin, 25. septembra. AA. DNB poroča: V mehiški zvezni državi Campechi je stopil v veljavo nov zakon, ki hoče omejiti vpliv katoliške duhovščine. Število duhovnikov se po novem zakonu zniža za 3 za vsakih 80.000 prebivalcev.

Krvav boj med plakatirji

Pariz, 25. septembra. AA. iz Marseilla poroča, da so se snoči v nekem predmestju začeli obstreljevati plakatirji raznih kandidatov za samoopravne volitve. Eno osebo so smrtno ranili. Med prevozom v bolnišnico je podlegla svojim ranam. Štiri osebe so hudo ranjene.

Stroge kazni zaradi naplachevanja računskih taks

Beograd, 25. septembra. AA. Finančno ministristvo je izdalo naredbo vsem davčnim oblastvom o najstrožjih kazenskih sankcijah in objavi imen kaznovanih oseb zaradi neplačanja taks na računih. Ministrstvo pravi:

Čeprav je bilo razglašeno, da je izdajanje računov, not, obvestil itd. obvezno in so o tem izšla podrobna navodila, se vendarle opaža, da mnogi takeni obvezanci in prebivalci niso dovolj poučeni o strojem izvajanju teh določb in njihovih kazenskih sankcij. Največ gre neplačanje te takse na račun neznanja in nemarnosti. Toda kršenje pomeni oškodovanje države za velik znesek. Da se zagotovi pravilno izvajanje te določbe brez izjem in da se zaščiti državni interes, je davčni oddelek finančnega ministristva izdal davčnim oblastvom najstrožji nalog, da glede tega izvajajo najpoglobljene nadzorstvo in da se vsi prestopki kar najhujšeje rešujejo. Izterjanje glob zaradi prestopkov se bo izvršilo takoj in brez odlašanja. Ker predstavlja neplačanje te takse zločin, saj v teh primerih ne gre za davčne dolge, temveč za užajenje takse, ki je postala last države v trenutku, ko se kupoprodaja izvrši, bodo imena vseh kaznovanih oseb objavljena kot dokaz njihove morale in davčne poštenosti. Razen tega bodo izdani ukrepi, da državni namestniki ne bodo kupovali pri takšnih nekorektnih obveznicah.

Magistratno uradništvo, indeks in Delavska zbornica

V »Slovencu« ste bili priobčili datišo izjavo, v kateri predsednik ljubljanske Delavske zbornice, gosp. Alojzij Sedej vračaja govorice, da bi bila zbornica izdala indeks, po katerem da je razvidno, da so se življenjske potrebe znižale od 48 do 50%, kar naj bi bilo v škodo mestnemu uradništvu, kateremu hočejo znižati prejeme, Meni je znano sledeče:

Govorice se ne nanašajo na ljubljansko Delavsko zbornico, marveč na zagrebško. Ta pa predmetni indeks zares izdaja. Nisem sicer čital zadnje številke, je pa precej verjetno, da izkazuje znatno znižanje življenjskih potrebščin v zadnjih treh letih, ker je na eni strani urovan samo statistično, na drugi strani pa se ozira samo na materialno plat življenja. Prav gotovo pa je, da se bodo tega indeksa poslužili v svojo korist tisti činiteљи, ki hočejo plače magistratnih uslužbencev znižati.

Kritika tega indeksa je izšla iz socialno-demokratskih vrst, ki so s politiko »Strokovne komisije za Slovenijo« nezadovoljni in ki se zlasti ne strinjajo s »plavov-rdečo« koalicijo v »Delavski zbornici«, naperjeno proti »Jugoslovanski strokovni zvezi«. Predsednik Delavske zbornice, gosp. Sedej bo že vedel, kako bo na eni strani kot magistratni uradniški zagovarjal interese svojih tovarišev ter kako bo na drugi strani branil zagrebško Delavsko zbornico, osebno njenega tajnika, ki ima izdatno večje prejeme, kot so po indeksu potrebni in kot jih ima ljubljansko magistratno uradništvo. Gosp. Sedej in ta tajnik sta si sodruga v socialni demokraciji, pa bosta stvar že kako uredila. Saj je n. pr. zaslug zagrebških socijev, da je bila ob jezenskih volitvah v Delavsko zbornico razveljavljena lista kršč. delavcev na Hrvaškem v korpi plavov in rdečih: ti dve barvi pa se prav lepo prenašata tudi v ljubljanski Delavski zbornici in na — občini.

Morebiti bom o drugih vprašanjih, ki so s tem v zvezi in ki mečejo luč na sedanjo koalicijo plavov in rdečih, prihodnje kaj več spregovoril.

Krščanski namestnec.

Ban ne bo sprejemal

Ljubljana, 25. septembra. AA. Ban dravske banovine dr. Marušić je uradno odpovedal v Beograd in v četrtak, 27. t. m. ne bo sprejemal strank.

Avstrijsko vprašanje se plete naprej

Še vedno nič

London, 25. sept. AA. Vsi dosedanja predlogi, kako zametiti neodvisnost Avstrije, so se samo še proučevali. Angleška vlada je opelovano izjavila, da ne more prevzeti nobenih novih obvez, ki bi zahtevale vojaško posredovanje na evropski celine.

Zenevski poročevalec »Timesa« javlja, da se bodo pogajanja o avstrijskem vprašanju nadaljevala in da ni izključeno, da bodo našli formulo, ki bo zadovoljila vse prizadete države. Na vsak način pa imajo sedanja pogajanja v Zenevi to prednost, da bodo olajšala razgovore, ki jih bo imel Barthou v kratkem v Rimu.

Države Male antante slejkoprej vztrajajo na stališču, da jamstvo za neodvisnost Avstrije ne sme vsebovati ničesar, kar bi komu dajalo kakšno prednost v tem oziru.

Izplačevanje draginskih doklad državnim upokojevcem

Dravska finančna direkcija v Ljubljani je poslala Društvu drž. upokojevcem in upokojevk v Ljubljani z razpisom z dne 13. septembra 1934 štev. 32.846-II 1934 naslednji dopis:

»Da bodo drž. upokojevcem v letošnjem oktoberskem terminu vložili pravilne prijave za prejem draginskih doklad, izvolite objaviti v vseh dnevnih in v »Malem Glasu« ta-le opozorila:

V prvi polovici meseca oktobra vsakega leta mora vložiti vsak upokojenec in upokojenka, ki prejema pokojnino od dravske finančne direkcije v Ljubljani, prijavo za prejem osebne in rodbinske draginske doklade. (V aprilu se prijave odslej ne bodo vlagale več). Prijave, ki jih upokojevcem vložijo pred oktoberskim rokom ali pa po tem roku, se obravnavajo, kakor da niso bile predložene v predpisnem roku.

Radi pravilne sestave svojih prijav naj se upokojevcem ravna po teh-le navodilih:

1. Vsak upokojenec in upokojenka naj zapiše na svoji prijavi:

a) Številko svojega likvidacijskega lista, ki je zapisana na kuponu vsake čekovne nakaznice, po kateri dobi svojo pokojnino, ali pa naj prijavi priloži kupon. (Čekovna štev. 10.011 je na vsakem kuponu ista in je za evidenco upokojevcem brez pomena).

b) Točno zvanje, kakor je navedeno v odločbi o odmeri pokojnine, ne pa, kakor zapišejo nekateri, le »upokojenec« ali »zasebnik«.

c) Pristojno občino svojega bivališča. Tudi vsakokrat, kadar se upokojenec preseli z ene občine v drugo, mora k svoji vlogi, ki jo pošlje dravski finančni direkciji, priložiti tudi potrdilo občine oziroma policije uprave, katerega dne se je preselil.

2. Na vsa vprašanja v posameznih razpredelkih prijave je treba odgovoriti z besedami in obliki kratkih stavkov, kakor n. pr.: »Ne izvršujem nobene obrti«, »Nimam nobenih dohodkov« i. t. d., če se odgovarja na vprašanje samo z »da« in »ne«, če se prostor v razpredelku prečrta ali pa pusti celo prazen, prijavi ni veljavna.

3. Prijave morajo biti izpolnjene in podpisane lastnoročno in sicer s črnilom. S strojem ali pa s svinčnikom pisane prijave se bodo upokojevcem vrčale, ker take listine niso veljavne.

4. Navedbe o višini zasebnih dohodkov, ki jih imajo upokojevcem ali upokojevk in njih rodbinski člani, potrdijo na prijavi izključno davčne uprave, ne pa občine, ki pri nas ne pobirajo davkov.

5. Za vsakega otroka, starega nad 16 let, za katerega se zahteva izplačevanje rodbinske doklade, se mora priložiti potrdilo o rednem šolanju. Na teh potrdilih mora biti navedeno poleg učencevega imena tudi ime, zvanje in bivališče upokojenca, očeta ali matere, dalje, če uživa od domačih ali tujih naprav šolsko ali znanstveno štipendijo, podobno.

Novorojena savojška princesa

Rim, 25. septembra. b. Dne 24. t. m. ponoči ob 23.15 je porodila princeznica Marija Jose hčerko, ki so ji nadej ime Marija Pia. Mati in otrok sta zdrava.

Predsednik vlade Mussolini je takoj, ko je zvedel za novico, čestital prestolonasledniku. Še jutraj je bila Marija Jose prisotstvovala v palači svetih maši, ob porodu pa sta bili navzoči obe kraljici-materi Jelena savojška in Elizabeta belgijska.

Ljudstvo, ki je pred palačo dolge ure čakalo veseliga dogodka, je ob vesti o srečnem porodu navdušeno vikalo mater, ki uživa v Italiji največje simpatije, in otroku pa savojškemu domu. Mati bo dete sama dojila.

Rim, 25. sept. p. Ob rojstvu princeze Marije Pije je italijanski kralj izdal danes amnestijo, ki je že objavljena v »Gazzetta Ufficiale«. Amnestija odpusta vse kazni do dveh let, ostale pa skrajšuje za dve leti. Izvzete so kazni radi vohunstva, odprave plodu, umora ali ropu.

Belgrajske vesti

Napredoval je iz 7. v 6. položajno skupino Milan Skrbinšek, član in režiser ljubljanske drame. V ljubljanski operi pa je napredoval iz 6. v 5. položajno skupino ravnatelj opere Mirko Polić.

Prometni minister je sprejel ostavko, ki jo je podal na državno službo Vladimir Stepišnik, računovodja Pošte hranilnice v Ljubljani. (m)

Po statistični odeska javne higiene belgrajske občine boleha danes na trebušnem tifusu v Beogradu 87 ljudi. (m)

Osrednja uprava za posredovanje dela pri ministristvu za socialno politiko in narodno zdravje je razpisala natečaj za izdelavo idejnega osnutka za domove javnih borz dela v manjših krajih. Tekmovati smejo samo državljani kraljevine Jugoslavije.

★

Madrid, 25. septembra. b. Agencija Havas poroča, da se Trocki že nekaj dni mudi v Madridu.

Madrid, 25. sept. AA. Delavci v Asturiji nameravajo proglasiti generalno stavko. Sindikatisti v Barceloni so uničili z bombami žično železnico. Štiri osebe so ranjene.

Dunajska vremenska napoved: Milo vreme. Zjutraj močno oblačno, v gorah megla, žez dan prijetno jasno.

Zagrebska vremenska napoved: Pretežno jasno, stalno in toplo.

Češke vojaške vaje kažejo veliko izvežbanost vojske

Praga, 25. sept. AA. ČTK poroča: Vsi listi zelo pohvalno pišejo o velikih jesenskih manevrih češkoslovaške vojske na jugozapadnem Češkem. Manevri se udeležuje okoli 60.000 mož, prisostvujejo jim pa tudi člani vlade, načelnik francoskega generalnega štaba general Gamelin in tuji vojaški odposlanci. Listi naglašajo, da kažejo ti manevri lepe uspehe izvežbanosti češkoslovaške vojske in odlično moralo čet. Vsi častniki in vojniki opravljajo pri teh manevrih, ki se vrše na izredno težavnem terenu, z veliko požrtvovalnostjo svojo dolžnost. Listi naglašajo, da je na tuje goste napravilo posebno globok vtis zanimanje prebivalstva za manevre in njegove simpatije do vojske.

Nemčija ne izpusti Torglerja in tovarišev

Berlin, 25. sept. AA. DNB poroča: Posaarska »Deutsche Freiheit« je včeraj poročala, da je tiskov. šef nacionalno socialistične stranke Hanfstaengel v Berlinu izjavil amerišnemu odvetniku Thomsonu, da bo nemška vlada izpustila Torglerja, Thaelmana in Ossietzkega, če pa njihovo vedenje ne bo v skladu s sedanjim stanjem v Nemčiji, jih izroče krvniku. Hanfstaengel je danes izjavil, da je ta vest brez podlage. V svoji izjavi pravi, da takih obljub nikoli ni dal in da se ni nikoli mešal v tekoče procese.

Velepodmornica

Pariz, 25. septembra. b. V Nantesu je spuščena v morje podmornica »Iris« s 825 tonami, ki plove pod vodo lahko z brzino 14 vozlov na uro. Podmornica je oborožena z enim topom 85 mm premera, s strojno puško proti letalom in 9 torpednimi cevmi. — V Porte Debuc je spuščena v morje topničarka z 2200 tonami, ki je namenjena za kolonialno službo.

★

Friedrichshafen, 25. sept. b. Nemški zrakoplov »Graf Zeppelin« se je davi vrnil s svojega osmega poleta v Južno Ameriko. 29. t. m. poleti že devetič v letošnjem letu v Ameriko.

Ugodnost na brzotlakih

Beograd, 25. sept. AA. Da se potujočemu občinstvu omogoči lažje potovanje na brzih vlakih, je generalno ravnateljstvo drž. železnice ukinilo od 1. novembra t. l. dalje določbo, po kateri je bilo treba doslej pri potovanju na brzih vlakih plačati vozno za najmanj 50 km. Od 1. novembra dalje bodo potniki lahko tudi na progah izpod 50 km potovali po tisti ceni, ki predstavlja dejansko prepotovano relacijo.

† Lojze Vrtovec

Ljubljana, 25. sept.

S Pokojninskega zavoda in Zadrugne gospodarske banke vihrala črni zastavi in potrjujejo žalostno vest, ki se je danes v poznih dopoldanskih urah razširila po Ljubljani: ob trideseti na 11 je v štajmarjevem sanatoriju na Zaloški cesti zatisnil oči gospod Lojze Vrtovec, bivši predsednik Pokojninskega zavoda in višji uradnik Zadrugne gospodarske banke. Zavrtna bolezen, ki ga je glodala že delj časa in ki je tudi njegov zavidljivi življenjski optimizem ni mogel zavreti poti, ga je izrgala danes družini in slovenski katoliški javnosti; družini dragega in nadvse skrbnega očeta, slovenski katoliški javnosti pa nenadomestljivega socialnega in gospodarskega delavca in borca.

Globoka vrzel ostaja za pokojnikom, saj je z njim zapustil naše vrste mož, ki mu v njegovi brezprimerni agilitnosti in tvornosti težko, težko iščemo vrstnika. Kljub temu, da je umrl v najlepši moški dobi, zapuša za seboj bogato življenjsko delo, sad njegovega nikdar mirnega duha, neupogljive volje in neskaljene življenjske vedrosti. Globo užaloščeni stojimo ob njegovem mrtvaškem odru, kjer leži ves neboljen, skoraj breztelesen, in se tolažimo z mislijo, da že uživa zaslužen plačilo pri Vsemogočem, ki mu je bil vodilo vsega njegovega dela.

Pokojni Lojze Vrtovec je goriški rojak. Rodil se je 20. novembra 1889 v Velikih Zabljah pri Ajdovščini, na meji med goriško in kranjsko Vipavo. V domači vasi je dovršil ljudsko šolo in vstopil nato v gimnazijo malega semenišča v Gorici. V goriški gimnaziji je bil odličen dijak, ki se je odlikoval po svojem veselju in živahnem temperamentu, energiji in organizatorični sili. Že v tistih dobi je bil blesteč govorniški talent, kateremu je dal podlago s svojo brezprimerno natančnostjo. V skrbni šoli globokega prof. Ivana Rejca, poznejšega župnika v Sv. Križu na Vipavskem, svojega očevskega prijatelja, je skupaj s tedanjo mlado generacijo goriških katoliških slovenskih dijakov dozoril v katoliškega javnega delavca. Z brezprimerno lahkoto se je učil jezikov, ki jih je dovršeno obvladal v besedi in pismu. Poleg slovenščine, srbohrvaščine in nemščine je znal italijansko, rusko in poljsko ter poznal tudi vsu literaturo teh narodov. Iz tiste dobe so izšli z goriške gimnazije Narle Velikonja, Joža Lovrenčič, pok. Jože Koruza, Engelbert Besednjak, Virgilij Šček, Lipe Orel in nešteta vrsta drugih, ki imajo danes v Slovincih svoje ime. Najbolj blesteč in gibčen med sovrstniki pa je bil pokojni Lojze. To je bila mlada doba katoliškega slovenskega gibanja na Goriškem, katero je zatrla svetovna vojna.

Po končani gimnaziji je odšel pokojni Lojze na Dunaj študirati pravo. Kot povsem dozoril in prekaljen katoliški delavec je stopil v »Danico« in postal njen predsednik. Arhivi »Danice« bi vedeli povedati mnogo svetlega o njem, saj je bil za časa svojega študija na Dunaju spriču svojih sposobnosti naravnost poklican, da usmerja in vodi slovenske katoliške visokošolce na Dunaju. Kako je pokojnik to svoje poslanstvo opravil, vemo vsi. V zgodovini »Danice« je njegovo ime zapisano z zlatimi črkami.

Ko je dovršil leta 1918 pravne študije, se je začela zanj doba resnega dela. Kot velikega strokovnjaka v socialnem vprašanju in zlasti zavarovanju, ga je minister Jože Gostinčar poklical za tajnika v socialno ministrstvo, kjer je imel prilžnost, da je razvil vse svoje talente. Bili so to v socialnem ministrstvu časi, ko je bilo treba orati ledino in postavljati prve temelje socialnih ured in ustanov v novo nastali državi. Pokojnik je bil desna roka Gostinčarjeva pri tem težavnem delu.

Ko se je snovala Zadruga gospodarska banka, je prišel pokojnik v Ljubljano in vstopil vanjo kot višji uradnik. Služboval je v njej vseskozi in njegove zmožnosti so našle tudi tu torišče neutrudnega izživljanja. Toda človeku tako velikega formata, kakor je bil pokojnik, je bilo premalo vse to. Z veliko vnmemo je sodeloval pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu v Ljubljani, čigar član uprave je bil. Za časa njegovega predsedništva pri Pokojninskem zavodu se je razvil živo sodelovanje med to institucijo in Pokojninskim zavodom. Tedaj je Pokojninski zavod podprl z velikimi vsotami gradbo sanatorija, čigar gradbo je sploh omogočil s svojim posojilom. Zelja pokojnega je bila, da bi Pokojninski zavod postal središče vsega zavarovanja nameščenec, katerega zamisel se žal do danes ni uresničila. Dokaz, kako so mu bile stanovske zadeve vedno pri srcu, je bila ustanovitev zadruge »Gospodarska zadruga zasebnih nameščenec«, katere najbolj agilni odborniki je bil in je delal še v času, ko ga je težka bolezen že priklenila na posteljo. Namen zadruge je bil organizirati kredit zasebnim nameščencem, ker posojil ni bilo mogoče več dobiti. Sodeloval je tudi do nedavnega pri Rdečem križu, že poprej pri Slovenski straži itd., glavno torišče njegove iniciativnosti pa je bilo socialno in pokojninsko zavarovanje. V tej panogi izgubljam Slovinci s pokojnikom nenadkriljivega strokovnjaka in delavca.

Pokojni Lojze Vrtovec se je zelo udeleževal tudi na časnikarskem polju. Bil je velik prijatelj in marljiv sotrudnik »Slovenca«. Med svetovno vojno

je bil delj časa tudi član uredništva, dokler ga ni vpoklicala vojaška oblast. V uredništvu je zelo pridno sodeloval in veliko prav dobrih člankov je prišlo izpod njegovega peresa. Posebno zanimiva so bila njegova poročila s soške fronte, seveda jih je močno črtala takratna stroga vojaška cenzura. Rajni Lojze je bil ljubezniv in poštvovalen uredniški tovariš. Zahrbtnosti ni poznal, bil je odkrit značaj v vsakem oziru, zato smo ga vsi takoj vzljubili in ga bomo ohranili v najlepšem spominu. Svojo ljubezen do »Slovenca« in zvesto prijateljstvo do svojih tovarišev, s katerimi je sodeloval v uredništvu, je ohranil do zadnjega diha. Po prevratu je bil pokojni Lojze tudi član Jugoslovanskega dopisnega urada v Belgradu in je od tam pridno dopisoval in telefoniral »Slovencu«. Še s svojega zadnjega potovanja po Adriji, kamor je šel iskat lajšanja za svojo bolezen, je tako rekoč na smrt utrujen pošiljal »Slovencu« svoje »Utrinke«, ki so tako rekoč njegov labudji spev.

Kot človek je bil pokojni Lojze eden tistih redkih ljudi, ki ni poznal sovražnika in ga tudi ni imel. Topla goriška duša, ki je tudi v najtežjih časih izžarevala pogum in vedro voljo, vselej pa veselo prijaznost, si je namah osvojila vsakogar, ki je prišel z njim v dotiko. Zato zapuša Lojze nepregledno množico zvestih prijateljev ne samo v svojih vrstah, ampak povsod.

Leta 1921 se je pokojnik poročil z Maruško roj. Strelovo, s katero je imel v nadvse srečnem zakonu troje otrok. Najstarejši, Bogdan, gre v 2. razred gimnazije, Marjan v prvi, Dušan pa je še v ljudski šoli. Kljub neprestani zaposlenosti je vendar tudi za svojo družinico našel trenutkov, v katerih se je posvetil samo njej.

Vrste slovenskih katoliških javnih delavcev se redčijo. V najtežjih časih odhajajo in nam zapušačo za seboj blesteče zglede in vzore — svoje oporoke. V njih moramo čitati mi, ki še ostajamo, svoje poslanstvo.

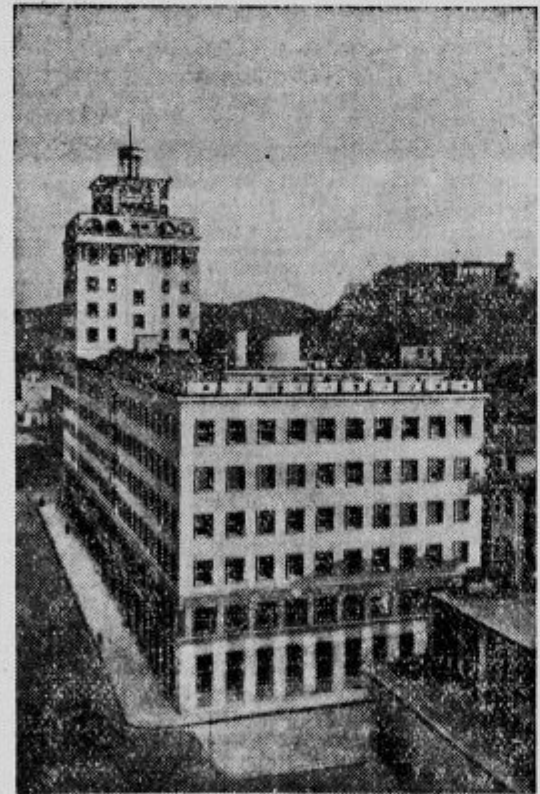
Lojze Vrtovec bo ohranila vsa slovenska katoliška javnost v trajnem spominu. Plačilo za vse svoje delo bo dobil pri Bogu, saj je vse življenje in delo usmerjal po Njegovih večnih zapovedih. Hudo prizadeži družini izrekamo naše globoko sožalje.

† Lojze Vrtovec in Pokojninski zavod

Agilnih mo, ki so s čustvom, razumom in voljo pri svojem delu, zmeraj bolj primanjkuje. Vsak dan nam jih jemlje. Kar čez noč nestajajo in izgube, ki jih na prvi migljaj skoraj ne opaziš, ki te pa počasi od dneva do dneva bolj bole.

Pokojni prijatelj V. Vrtovec je med njimi. Nemiren je bil njegov duh, gibčna in urna njegova narava. Nikjer ga ni manjkalo, vedno je bil na svojem mestu, še prav posebno pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani. Tam je razvil vse svoje zmožnosti, tam je žrtvoval vse svoje sile, temu zavodu je posvetil vse svoje življenje. Se takrat, ko je težka bolezen spodjedala njegove življenjske sile, se je še vedno brljal zanj. Ta zavod ne bo kmalu imel človeka, ki bi se tako z vso dušo zavzemal, živel in delal zanj kakor dragi pokojnik.

Na srečo mu je bilo usojeno, da je deloma tudi že videl uspehe svojega dela. Ponosne stavbe PZ, ki se dvigajo v Ljubljani, po Sloveniji in Dalmaciji, pričajo, koliko dela je PZ pod njegovim vodstvom preskrbel domačim obrtnikom in

podjetnikom, pričajo pa tudi, koliko in kaj je ta zavod znal ustvarjati pod njegovim vodstvom v korist zavarovancem in v čast domovini. 50 do 60 milijonov denarja je šlo v te stavbe.

Lepo pa bo tudi njegov spomin med zavarovanci PZ in podjetji, ki so imela kreditne posle z zavodom. Lepo je število zavarovancev, ki jim je PZ pod vodstvom pokojnega prijatelja pripomogel s ceninimi stavbnimi posojili do lastnih domov.

Morda se akcija pok. Vrtovec za zgradbo lastnih domov zasebnih nameščenec v primeri z blokom okrog nebotičnika zdi komu manj pomembna. Vendar se po naših mislih ravno v tem delu najbolj izpričava njegova socialna skrb in miselnost v prid zasebnih nameščenec. Petmilijonski fond za zgradbo hiše zasebnih nameščenec je glasna priča, kako pravilno je pokojnik umeval naloge naših socialnih ustanov in kako prav je presojal dolžnosti socialnih delavcev, postavljenih na odgovorna mesta. To njegovo delo ne bo ostalo pozabljeno!

Lepo je tudi število podjetij, ki jim je PZ pod njegovo večroko v zadrugi priskočil na pomoč z ugodnimi posojili.

Pozabili pa ga ne bodo tudi rentniki. Njim, ki so med nameščenci gotovo na najslabšem, je šel pokojni predsednik PZ še prav posebno na roko. Ravnal se je po pravilu, da je dovoljeno, kar zakon izrecno ne prepoveduje. Samo to načelo je marsikateremu rentniku pripomoglo do take po-

Prijeten vonj po zelenečih smrekah

Perilo, ki tako prijetno po svežem diši, nam prija in ga radi nosimo. Tako lepo čisto bo perilo vselej, če ga boste prali po Schicht-ovi metodi: zvečer ga namočite z Žensko hvalo — zjutraj ga operite s Schicht-ovim terpentinovim milom!

Stavka v Novem mestu končana

Tovarnar Povh sprejel vse točke kolektivne pogodbe

Novo mesto, 24. sept.

Vsa novomeška javnost, ki je z velikim zanimanjem sledila stavki strojnih šivilj in odobrvala ta njihov korak, je danes s z večjo napetostjo pričakovala končnega izida. — Ves dan so se vršila v tovarni pogajanja, zvečer pa je zbranim delavkam razglasil g. odposlanec Delavske zbornice, kakšne uspehe so dosegle. Doseženo je vse, kar so zahtevale in tovarnar g. Joško Povh je vpriču g. odposlanca in treh delavskih zastopnic pristal v celoti na vse zahteve kolektivne pogodbe in jo podpisal.

Delavke so v prvi vrsti dosegle zvišanje plač, katere se jim morajo neokrnjene izplačevati izključno le v denarju. Vsiljevali jim mesto denarja blago, ni dopustno. Dalje mora tovarnar delavkam v teku 6 mesecev izplačati ves 60% zaostanek za nadure, v nadalje pa nadure plačati 50%. V delo se sprejmejo vse dosedanje delavke, tudi one, ki so bile reducirane. Vsa popravila na strojih, gonilno jermenje in drugo, mora z malenkostnimi izjemami preskrbeti delodajalec sam. Izvoljene so

tri delavske zastopnice, ki bodo med tovarnarjem in delavkami tvorile nekako vez in s pomočjo katerih se bodo tudi reševali event. manjši spori. Delavke bodo govorile s svojim delodajalcem le potem teh zastopnic in obratno. Tudi redukcije se ne smejo vršiti po mili volji delodajalca, marveč po dogovoru z delavkami in stopnjema. Delavkam je priznan tudi vsakoletni plačan dopust, ki ga bodo dekleta uživala po časovni meri zaposlitve od 3 do 10 dni letno.

Delavkam je bila prečitana kolektivna pogodba in cenik, kateri predpisuje višino meze za vsako delo, katerega je kakor tudi pogodbo podpisal tovarnar. Delavke so bile z obojim zadovoljne ter so soglasno sprejele in podpisale.

Stavka je bila s tem končana in delavke so se zavezale, da prično v torek ob 2 popoldne zopet z rednim delom v tovarni.

Vsa novomeška javnost toplo pozdravlja te uspehe ubogih delavk in le želi, da bi bili vsi delavci v novomeških podjetjih tako srečni.

Lep tabor katoliške akcije

Podčetrtek, 24. sept.

Pri Devici Mariji na Pesku pri Podčetrtku se je vršil due 23. t. m. veličasten tabor Katoliške akcije za moše in fante iz župnij Podčetrtek, Buče in Olimje.

Dopolodne ob 10 je bila slovesna sv. maša s cerkvenim govorom, ki ga je imel župnik iz Podčetrtku g. Andrej Pirc. Cerkev je bila nabito polna, mnogo jih je moralo ostati zunaj. Razveseljivo je, da so napolnili cerkev v veliki večini moše in fante. V pridigi je poudarjal g. župnik, da moramo vedno in povsod priznavati vero, pa če je včasih to združeno tudi z materijalnimi izgubami. Povsod moramo kazati odločnost katoliške zavesti, biti moramo pripravljeni na žrtve.

Po sv. maši je bilo zborovanje pred cerkvijo, kjer se je zbralo okrog 2000 mož in fantov. Govoril je predsednik škofijskega odbora Katoliške akcije Fran Jerebič. V svojem izklesanem govoru je pokazal na potrebo katoliške zavesti v javnem in privatnem življenju. Nadalje je poudarjal veliko važnost katoliškega življenja in o pomenu katoliške vzgoje otrok.

Ginljiv je bil nato prizor, ko so se navzoči zaobljubili, da bodo vedno ostali zvesti katoliški cerkvi in papežu, da bodo povsod zastopali načela katoliške vere, predvsem pa pri vzgoji mladine. Obenem s slovesno zaobljubo so izrekli prepričanje, da bo naša domovina močna samo tedaj, ako bo vse javno delo slonelo na verskih načelih.

Zaigrala je godba, pevci pa so zapeli Pov-

šod Boga in Doberdob, v spomin bratom, padlim za slovensko domovino.

Uspeh tabora je bil izredno lep. Ljudstvo je ponovno pokazalo veliko navdušenje za katoliška načela. Razšlo se je na svoje domove s trdno zavestjo, da ta katoliška načela zmagujejo in da končno morajo zmagati tako v privatnem kakor tudi v javnem življenju.

Društvom in javnosti

Podpisana osrednja društva in organizacije, zbrane na meddruštvenem sestanku dne 21. septembra, so soglasno sklenile, naj bosta letošnji 10. in 11. november posvečena narodno-obrambenemu delu. Zaradi tega pozivajo vsa društva v dravski banovini, naj opuste v teh dneh vse druge morebitne prireditve in naj se že sedaj primerno pripravljajo za to vsenarodno manifestacijo. V kratkem prejmejo natančnejša navodila in nasvete glede skupnega nastopa in programa.

Društvo »Branibor«, Gasilska zajednica draveke banovine, Jadranska straža, Jugoslovanska ženska zveza, Jugoslovansko profesorsko društvo, Klub koroških Slovencev, Narodna odbrana, Pevska zveza, Društvo »Soča«, Sokol kraljevine Jugoslavije, Slovensko katoliško akademsko starešinstvo, Starešinska organizacija »Jadrana«, Društvo »Tabor«, Jugoslovansko učiteljsko združenje, Združenje borcev Boje, Zveza kulturnih društev, Propagandni osek Zveze jugoslovanskih emigrantskih združenj — vsi v Ljubljani. — Ostala društva in organizacije se bodo pridružile naknadno.

kojnine, da mu ni treba beraško živeti. Če ne nikjer drugje, tu bo živel njegov spomin še dolga leta, kajti hvaležnost še ni izumrla med ljudmi.

Končno pa ne smemo pozabiti omeniti brezprimerne dobrote, ki jo je pokojnik kot predsednik PZ skazoval nameščencem-PZ, vsem brez razlike.

Pri vsem svojem delu za PZ pa je dragi pokojnik vedno ostal samo človek — skromen, iskren, dostopen, pripravljen, da vsakemu pomaga po svojih močeh. Niso ga zmešale ne časti, ne delo, ne razočaranja. Vedno mu je bil pred očmi samo en cilj, ki ga je poznal —: kako bi se zboljšal socialni položaj privatnih nameščenec. Samo zanj je delal, dokler ga ni božja Previdnost vzela od nas in mu plačala njegovo delo, ki ga za njegovega življenja včasih nismo ne prav razumeli, ne prav cenili.

Bog mu daj večni mir in pokoj!

Pokojni Vekoslav Vrtovec je prišel v Pok. zavod leta 1923, ko je bil tedaj (25. febr.) izvoljen za delegata v skupini nameščenec denarnih zavodov. Dne

8. aprila 1923 je bil izvoljen v načelstvo in 20. aprila v upravni odbor P. Z. V personalnem oddelku je uspešno sodeloval pri izdelovanju službene pragmatike. Leta 1924 je postal tudi član rentne komisije, v kateri si je pridobil posebnih zaslug za rentnike.

Dne 20. septembra 1928 ga je minister za socialno politiko imenoval za predsednika P. Z. S tem dnevom se je pokojnik ves posvetil P. Z. ter v njem pustil svoje najboljši moči. Z vsem njemu lastnim elanom je deloval in veliko ustvaril, dokler 21. januarja 1933 ni bil razrešen.

Vest o smrti bivšega predsednika je prišla v P. Z. ravno, ko je upravni odbor bil zbran pri seji. Sedanjí predsednik g. dr. Baltič je takoj v znač žalovanja odredil enominutni odmor. Ko se je seja nadaljevala, je g. dr. Baltič spregovoril tople besede v spomin bivšemu predsedniku, svojemu predniku, poudaril njegove velike zaslugue za P. Z. ter izrazil žalost zavoda in zavarovancev za takim predsednikom. Povabil je vse člane upravnega odbora in vse deegate k pogrebu. Upravni odbor je sklenil, da položi na krsto pok. predsednika lep venec. Obenem pa je bilo sklenjeno, da bo P. Z. v počastitev spomina pokojnega predsednika daroval večji znesek v dobrodelne namene.

Ljubljanske vesti:

Koliko je Ljubljana izdala za brezposelne

Iz brezposelnega fonda 371.077, iz bednostnega pa do 628.000 Din

Ljubljana, 25. sept.

Socijalnopolitični odsek mestnega sveta je snoči imel daljšo sejo, na kateri je razmotril vsa za mestno občino važna socijalna vprašanja, osobito pa ukrepe, kako priskočiti na zimo bednim in brezposelnim na pomoč in v kakšnem obsegu organizirati pomožno akcijo. Socijalnopolitični urad prevzema tudi za prihodnjo zimo težka bremena in ga čakajo velike naloge, kako obvarovati socijalno šibkejšo sloje pred pomanjkanjem in mrazom. Socijalnopolitični odsek je vzel na znanje v prvi vrsti obširno in skrbno sestavljeno poročilo referenta g. Juvana o poslovanju dveh važnih fondov in sicer: a) fonda za brezposelne, ki je stalna ustanova urada in b) bednostnega fonda, ki črpa svoje dohodke iz nakazil banske uprave kot glavne upravitelje bednostnega fonda za banovino in glavne prejemnike vseh davkov, ki jih plačujejo davčni obvezanci in delavstvo v ta fond.

Statistični podatki o poslovanju brezposelnega fonda že na prvi pogled pokažejo poučno sliko o valovanju brezposelnosti v našem mestu. Podatki se nanašajo za čas od 1. septembra lani do 31. avgusta letos. V tem času je bilo brezposelnih, ki so prejeli pomoč iz tega fonda in sicer: septembra lani 69, oktobra 84, novembra 96, decembra 815, januarja letos 1095. Tu je brezposelnost dosegla vrhunec. Februarja je bilo nato 913 brezposelnih, prejemalci podpore, marca 592, aprila 170, maja 119, junija 57, julija 89 in avgusta 86. Vsega skupaj je bilo v tem času 4149 brezposelnih, podpirancev socijalnopolitičnega urada. Od teh je bilo 2122 pristojnih v Ljubljani, 2027 pristojnih v druge občine, a že dalj časa bivajočih v Ljubljani. Med podpiranci

je bilo 1924 delavcev, 1733 kvalificiranih delavcev, 420 privatnih nameščenecv in 72 obrtnikov.

Vsega skupaj je bilo iz tega fonda izplačanih 371.077 Din. Prav dobro se je tudi letos obnesel sistem nakazovanja živil. Za nakazana živila je urad izplačal 264.520 Din, za hrano je plačal 26.421 dinarjev. V skrajno nujnih slučajih in zanesljivim osebam pa je nakazal v denarju 58.731 Din. Za obliko je bilo izplačanih 13.635, a za obutev 7.770 Din.

Težave so z bednostnim fondom, ki prejema sredstva od banske uprave na podlagi vplačanih davkov in dajatev. Tudi mesto se lahko pritožuje, da je na račun bednostnega fonda prejelo veliko premalo v razmerju plačil za bednostni fond. Iz tega fonda so bili od februarja letos do septembra stalno zaposleni: februarja 171, marca 180, aprila 242, maja 231, junija 214. Tu je nastopila katastrofa, kajti izčrpana so bila vsa fondova denarna sredstva, nadaljnji nakazil pa še ni bilo. Zato je bilo julija zaposlenih le 79, avgusta pa 59. Na račun tega bednostnega fonda je bilo za zaposlene delavce izdanih 627.988 Din, dočim ima občina prejeto do 2 milijona dinarjev.

Socijalno politični urad je že sestavil nekaj proračun za bodočo zimo in splošen osnutek proračuna. Proračun fonda za brezposelne se bo pač moral zvišati od 200.000 na 300.000 Din. Povišati se bodo morale za 50 in in še več odstotkov postavke za mladinsko in ubožno skrbstvo. Socijalnopolitični odsek razmotriva tudi vprašanje uvedbe posebnega socijalnega davka, ker drugače ne bo mogoče izvesti začetne pomožne akcije.

Tak je v splošnem socijalnopolitični položaj Ljubljane, ki jo čakajo še važne teritorialne in druge spremembe.

Mariborske vesti:

Mariborske okoliške občine proti inkorporaciji

Spomenica občin Košaki, Pobrežje in Studenci

Uprave občin Pobrežje, Studenci in Košaki, zbrane na skupnem posvetovanju dne 23. septembra 1934 v Pobrežju, soglasno ugotavljajo v zadevi priključitve okoliških občin mariborskemu mestnemu področju naslednje podrobnosti:

Z novim zakonom o občinah se je rešilo pereče vprašanje združitve občin in te dni poteka obletnica novih ojačenih komunalnih edicij, ki imajo zlasti v okolici Maribora potrebno homogenost po terenu, prebivalstvu in skupnih gospodarskih težnjah. Ko so merodajne oblasti pred letom spajale občine v sodobne edicije, so gotovo hotele ustvariti nekaj trajnega in močnega, kar bi ob pravilni analizi vseh gospodarskih, socijalnih in kulturnih komponent povsem ustrezalo osnovnim potrebam vseh slojev ljudstva, ki jim je občina kot temeljna celica državnega organizma predvsem namenjena. Komasaacija občin po tem načelu je z večjimi in manjšimi prehodnimi težavami končno uspela. Zategadelj dajnes nikakor ne kaže, da bi nove velike občine, ki so jedra pričele pozitivno delovati, ponovno razdruževali in njihove gospodarske najmočnejše dele v nepopravljivo škodo preostalih združevali z mestom. Določila § 6 v zvezi s § 144 pravkar uveljavljenega zakona o mestih bi se torej za mariborsko okolico naj ne uporabljala, zlasti, ker ne predvidevajo prenatrženosti izprememb. Iz besedila teh določil nedvoumno izhaja, da je imel zakonodajalec namen omogočiti sporazumno odločitev, ki bi ustrezala stvarnim potrebam vseh prizadetih. V ta namen navajamo sledeče:

1. Ugotavljamo, da za pasivne teritorije svoje okolice mestna občina ne kaže prav nobenega zanimanja. Pač pa bi rada inkorporirala gospodarsko krepkejšo dele okoliških občin, ki bi ostale v okrnjenem obsegu brez hrbitve in bi bile obsojene v živovarjenje brez možnosti za smoteno inicijativno in uspešen razvoj. Takemu vrednotenju okolice se odločno upiramo in zavračamo vse načrte, ki jih je v tem pogledu doslej publiciralo časopisje kot predloge mariborske mestne občine.

2. Opozarjamo, da bi deli občin, ki jim grozi priključitev, za dolgo vrsto let ne imeli od tega nobenih koristi. Z lastnimi sredstvi so izvedli elektrifikacijo, zgradili vodovode in kanalizacijo, kar koristi seveda tudi mestnim podjetjem, ki jim te naprave pripomorejo do dobrih dohodkov. Vendar bi mesto niti v 10 letih ne moglo nuditi priključenim občanom ugodnosti urbanizma, dočim bi bila bremena enakovredna, ker zakon o mestnih občinah predvideva samo možnost nekeke upravne, ne pa tudi finančne avtonomije.

3. Samoupravne dajatve bi nedogledno narastle v primeru inkorporacije v vseh panogah gospodarstva. Dočim so sedanje okoliške občine obremenjene največ s 60% dokladami na državne neposredne davke, bi po priključitvi morale plačevati še celo vrsto drugih davčev, ki so jim bile doslej popolnoma neznanne. Navajamo za primer le hišne posestnike, ki plačujejo v mestu okrog 50% obd. doklado in 25% gostiščino od čiste najemnine (najeminski vinar, kanalske pristojbine in vodarino). Dajatve hišnih lastnikov, izražene v odstotkih, na državno zgradarino bi narastle torej na celih 250%. Jaeno je, da bi se sorazmerno podražila tudi stanovanja in to ob času, ko sleherni ječi pod

pezo naraščajoče gospodarske depresije. V naših predmestnih občinah stanujejo predvsem mali ljudje, delavci in slabo plačani nameščenici. Čim bi se stanarine zaradi združitve z mestom neizogibno zvišale, bi bila eksistenca teh najbednejših ogrožena. Z raznimi novimi mestnimi dajatvami (klavnine, takse itd.) bi bile prizadete tudi nekatere panoge industrije, ki bi morale v primeru inkorporacije obratovanje na sedanjem teritoriju opustiti. Z izpadkom njihovih davčev na bi neposredno in posredno trpeli občani in davkoplačevalci dotičnega območja.

4. Odklanjamo trditve, da bi bila inkorporacija potrebna zaradi gospodarske in upravne nezmogljivosti sedanjih okoliških občin, ki so v ojačenem obsegu šele v razvoju in bodo vsem potrebam in predpisom postopoma lahko ustregale v največji meri, kar dokazuje že delovanje iz dosedanjih njihove funkcije dobe. Razni očitki glede pomanjkljive krajevne policije in izvajanja novega gradbenega zakona ne držijo, ker zadevne uredbe urejajo strokito tudi te probleme v zvezi s krajevnimi potrebami sosednjega mesta.

5. Želimo, da se pri diskusiji o gospodarskih momentih nameravane priključitve upošteva predvsem dejstvo, da so okoliške občine brez znatnih dolgov, dočim bi jim inkorporacija nprtila milijonska bremena mestne občine in s tem najmanj štirikrat večje dajatve. Dvomimo, da bi nas ta okolnost mogla brez odgovornosti odločujočih činiteljev postaviti pred izvršeno dejstvo priključitve, ki bi bila ravno v sedanjih kritičnih razmerah docela neprimerna.

6. Obžalujemo, da se kličejo k posvetovanju v tako važnih zadevah samo zastopniki mesta, dočim volja najbolj prizadete okolice na merodajnih mestih ne more priti do izraza. Obsojamo tudi tendenciozno poročanje po raznih časopisih, ki tretira to vprašanje povsem enostransko in ustvarja v javnosti nekako umetno razpoloženje za inkorporacijo.

7. Zahtevamo, da se pritegnejo k soodločevanju predvsem vse uprave prizadetih občin, kakor tudi ostali najvidnejši predstavniki gospodarskega in kulturnega območja teh predelov. V primeru, da bi se inkorporacija izvršila proti volji večine in nepremišljeno, odklanjamo zanj vsako odgovornost pred svojimi volili in občani. Zategadelj svarimo pred preuranjenimi odločitvami, ki bi mogle izzvati nedogledne posledice.

Naposled je treba upoštevati sedanji enotni značaj posameznih okoliških občin, ki je pretežno kmečko-delavski in z urbanizmom zaskrat ne more imeti ničesar skupnega. Ta čas se je diferencijacija pričela in se mora pretvarjanje sela v predmestje in predmestja v mesto šele postopoma izvesti, ne pa forsirati z enostavnimi uredbami, ki želijo v potrebi okoličanov v obče ne upoštevajo in hočejo te sloje nekako degradirati na stopnjo drugovrstnih državljani. Šele takrat, ko bodo podani vsi predpogoji, bi se dalo razmišljati o načinu priključitve, ki pa v današnjih prilikah nikakor ni nujna niti aktualna in bi v političnem ter gospodarskem pogledu vplivala zlasti na naši severni državni meji skrajno slabo.

Za občino Košaki: Predsednik: Janžekovič, s. r., delovodja: J. Peče, s. r. — Za občino Pobrežje: predsednik: M. Volk, s. r. — Za občino Studenci: predsednik: Kaloh, s. r.

Ponosna stavba na Bleiweisovi cesti

Med najlepše ceste v Ljubljani bodo pristevali čez čas gotovo Bleiweisovo cesto. Ob tej cesti so sezidali že pred leti celo vrsto pomembnih stavb, kar je pa še praznega prostora, ga bodo zazidali brez dvoma tako, da bo cesta še lepša, kako je že. Takovana je tudi že, na obeh straneh so široki, gladki hodniki, ob hodnikih pa je nasajen že dvored akacij, tako da ima estetsko-razvijeno ljubljansko oko vse pred seboj, kar si želi.

Poleg mirno-ponosne banovinske palače in palače trgovske akademije, policijske uprave, muzeja itd., pa je Bleiweisovi cesti v največji kras stara jahalnica. Zaradi svoje imenitnosti ima to poslopje poseben privileg, da moli daleč ven preko črte, določene za hodnike in stavbe, menda zato, da najdejo konji lažje domov, če jezdec ne nosijo več na svojih hrbtih, kar se tudi zgodi. Koliko konj je v tem prekrasnem poslopju na stanovanju, tega ne vemo — bo bržkone odvisno od mode in od konjunktur; vemo pa, da so okna že kar »inkrustirana« od kristaliziranih blagodišečih živalskih izparin, ker za konje še nimajo nikjer angleških stranišč.

Po velikih mestih, ki uživajo sloves lepote, imajo navado, da grade športne prostore, telovadnice in tudi jahalnice daleč zunaj mestnih središč. Športniki, telovadci in tudi jezdecji so navadno zdravi ljudje, ki morajo biti trdni v nogah, in zato mislimo, da se tudi lastniki sedanje jahalnice na Bleiweisovi cesti ne bi preveč upirali, če bi jim občina ali pa kdo drugi ponudil primeren znesek za odkup te častitljive zgradbe, ki spada vsepovsod kam, samo na najlepšo ljubljansko cesto ne!

Afrik modroci . . . . . Din 220-
zimska modroci . . . . . „ 460-
otomane od . . . . . „ 500-
in vsa tapetniška dela najceneje

EGON ZAKRAJŠEK

Ljubljana Šelenburgova ul. 4 (Rio).

V petih dneh ukradenih 10 koles

Ljubljana, 25. sept.

Policijska kronika zaznamuje zadnje dni kar 10 tatvin koles. Kolesarski tatovi so torej postali prav agilni. O nekaterih tatvinah smo že poročali. Navajamo še 5 tatvin, ki so bile izvršene od 22. t. m. naprej. Izpred znane gostilne pri »Martinu« na Viču ob glavni cesti je bilo odpeljano nekemu tapetniku 900 Din vredno, črnopleskano kolo »Waffenrad«. Evidenčna tablica nosi štev. 43.322. Izpred Marinskove gostilne v Prečni ulici je bilo ukradeno Matvežu Dermalju 1500 Din vredno moško kolo znamke »Tribuna« s tov. številko 105.229. — Jakubu Zakotniku je bilo izpred »Slona« odpeljano »Waffenrad« kolo s tov. štev. 3.142.681. Kolo je bilo skoraj novo, vredno 1200 Din. — Iz veže trgovine v Kresiji pa je bilo ukradeno Ivanu Trpinu 1300 Din vredno kolo zn. »Opel« s tov. št. 1.896.807. Kolo je bilo dirkalno. Kolesarski tatovi so kolesarjem v 5 dneh napravili že do 8000 Din škode.

★

○ **Krščanskim zasebnim nameščenec!** Društvo združenih zasebnih nameščenecv vabi svoje člane ted vse katoliške zasebne nameščenice in nameščenke, da se korporativno udeležijo pogreba bivšega predsednika in ustanovitelja ter vnetega zaščitnika pravic zasebnih nameščenecv goep. Lojzeta Vrtovca. Pogreb bo v četrtek ob pol 5 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice.

○ **Umetnostnozgodovinsko društvo v Ljubljani** si ogleda v 26. t. m. ob treh popoldne salezijansko cerkev na Rakovniku in potem s tistimi, ki bi bili pripravljeni za to, še župno cerkev v Rudniku. Zbirališče pred cerkvijo na Rakovniku. Vsi prijatelji umetnosti povabljeni. Vodi bo msgr. Viktor Steška.

○ **Rezervni častniki**, ki iz kakršnegakoli razloga letos še niso predložili v pregled uniforme, ki so jo prejeli od države, se pozivajo, da to naknadno store v času od 1. do 5. oktobra t. l. pri poveljstvu ljubljanskega vojnega okrožja (oficirju za rekrutovanje), sicer bodo pozvani na odgovor.

○ **Preskrba z najboljšim zimskim sadjem.** Na številna vprašanja lanskih cen, odjemalcev sadja, ki so si oskrbeli sadje pri Kmetijski družbi v Ljubljani, sporočamo, da je družba tudi letos podvela vse korake pri svojih podružnicah in članih — producentih — sadjarjih za nakup zadostne množine najboljšega sadja za zimo. Kmetijska družba

Cenjeno občinstvo!

Najljubneje vabim na brezplačno poskušnjo

NA-NA ekspres kave

katero prirejam danes v svojem lokalu na Tyrševi cesti 12

M. Vrtičič
NA-NA Buffet

NA-NA kavo dobavlja tvrdka

ČERNE OSKAR Sv. Petra cesta 35

bo imela letos prvovrstno sadje od naših štajerskih kmetijskih podružnic iz konjiškega, mariborskega, slovenjegraškega, celjskega in šmarškega okraja, po primerni ceni. Sorte: bellfer, ananas reneta, boskopski kosmač, kanadka, mošanagar, bobovec, boikovo jabolko, voščena, baumanova reneta, krivopecelj, šampanjska reneta, zlata parmena, londonski peping itd. Torej, izbire dovolj za vsakogar brez izjeme. Naročila se sprejemajo že sedak med poslovnimi urami pri Kmetijski družbi, Novi trg 3, odnosno v družbeni prodajalni Igriska ulica 3 (za dramo). Telefon 21-05 ali 37-55.

Tel. 31-62 KINO KODELJEVO Tel. 31-62

Danes in jutri ob 20:

CSIBI

Franciška Gaal.

Cene znižane.

○ Za hospitantke na ženski obrtni šoli se bo pričel pouk meseca oktobra. Prijave se sprejemajo od danes naprej na Ženski obrtni šoli, prišlišje, soba 20, vsak dan ob 10.20 in 16.10.

○ **Javne kuhinje v Ljubljani.** V Ljubljani imamo že lepo število javnih kuhinj, tako Ljudsko kuhinjo v Šteflički ulici, kuhinjo v abstenenčni gostilni v Franciški ulici, kuhinjo v Delavski zbornici, Uradniško menzo itd. Sedaj je pa otvorjena nova javna kuhinja na Aleksandrovi cesti 5. Ogledali smo si to kuhinjo in videli, da je opremljena z vsemi modernimi pripomočki kuhinjske umetnosti, z modernimi električnimi stroji za lupljenje, rezanje, sekiranje itd. Jedilni prostori so najokusnejše in higijenično opremljeni, tako, da človeka kar vleče noter. Ta nova moderna javna kuhinja je za Ljubljano gotovo lepa pridobitev.

Dr. Robert Hlavaty

zobozdravnik-specijalist v pasaži »Viktorije« II. nad. zopet redno ordinira

○ **Neznanec ga je napadel.** 21 letni brivski pomočnik Joško Bricej, ki stanuje na Grajski planoti, je postal ponosič od torika na sredo žrtev neznanega napadalca, ki se je na grajski poti brez povoda zagnal vanj in ga poškodoval po glavi. Bricej je moral na zdravljenje v splošno bolnišnico.

○ **Beg v jesensko naravo.** Janček V. je 13-leten dijaček, za svoja leta šibak in telesno slabo razvit. Že od 20. t. m. ga pogrešajo. Ker je deček nekoliko zaostal, se rad skriva pred ljudmi. Gnalo ga je baje na Gorenjsko, kamor je že enkrat pobegnil, ter se tam okrog potika. Janček je oblečen v sivo obleko, nosi dolge hlače, je razoglav in obut v gumijaste črne, nizke čevlje. — V Mrzli vasi pri Krškem že od 1. septembra pogrešajo 5. maja 1899 rojenega brezposelnega delavca Francja Jalovca. Odsel je neznan kam. Jalovec je srednje močne postave, visok 170 cm, govori tudi nekoliko srbohrvatsko, nekoliko nemško in francosko. Pred meseci se je povrnil iz Francije, kjer je bil dalj časa zaposlen.

○ **Razne tatvine.** Pri Foltynu zaposlenemu soferju Mirku Hrastru je bilo ukradeno z avtomobilu rezervno, 600 Din vredno kolo. Kolo je bilo znamke Engelbert. — V Pražakovi ulici je bil iz kabineta v II. nadstropju ukraden usnjat kovčeg, v katerem je bila spravljena boljša pernica, vredna 500 Din. — Z dvoristične hiše št. 85 v Kreszah je bil Emilu Cotiču ukraden črn, 100 Din vreden suknjič. — V soboto ponoči so neznanji vlomilci vdrli v Pretnarjevo slaščičarno v Gradišču ter se bogato založili z raznimi slaščicami. Odnegli so 5 kg čokolade, 80 kosov »Adrija« rezekov in za 100 Din raznega peciva. Pobrali so tudi iz predala 300 Din gotovine. Skupna škoda znaša 540 Din.

○ **Halot!** Najmodernejše oblike file, blamo, velur in baržunastih klobukov najnižje cene nudi le salon Anita. Ljubljana, Krekov trg 10.

□ **Kakšen bo naziv mariborske občine.** Včeraj so šli iz občinske pisarne v svet prvi akti pod novim nazivom, ki so pa nekam s slovnico skregani: »Mestno poglavarstvo mesta Maribore gotovo ni pravilno ter se tudi nekam čudno sliši. Če so na občini v zadregi glede novega naziva, naj povprašajo naše strokovnjake; nekaj pametnega se bo že našlo. Včeraj je akte tudi prvič podpisal podžupan kot namestnik mestnega predsednika. Magistratni ravnatelj je namreč to namestniško funkcijo izgubil.

□ **Glasbena šola Glasbene Maticе, Maribor.** Od 24. sept. t. l. naprej poučevanje gospe Finžgar Marije in Serajnik Elize samo na Glasbeni šoli Glasbene Maticе, Maribor, Aleksandrova cesta 5 (nad Unionsko dvorano).

□ **Prijavni rok za abonma zopet podaljšani.** Gledališka uprava je zopet podaljšala prijaven rok za abonma do 1. oktobra. V abonmanu D je še dokaj ugodnih mest na razpolago. Letos je vrstni red abonmanov urejen tako, da ne bo nobeden zapostavljen. Zanimivo je letos, da se abonira po večini uradniški stan, ki živi denarju v najbolj šibkih razmerah. Pogrešajo pa slojev, ki bi jim ne bilo treba štediti pri gledališču ter bi jim ta naša ustanova morala biti še prav posebno pri srcu.

□ **Pohorski gozdni tek** se bo vršil tudi letos na tradicionalni progi Ruška Koča-Pohorski dom. Letošnji tek bo dne 7. oktobra.

□ **Avtobus je močnejši.** Na vogalu Delavske in Koseskega ulice sta preizkusila v ponedeljek popoldne svoje moči mestni avtobus št. 1 in avtotaksi znamke »Tatra«. Avtobus je bil močnejši, ker je stisnil taksija k betonskemu stebri bližnjega plota, da so mu popokala rebra ter se je stebor udal in prelomil. Nesreča se je končala pravzaprav z veliko srečo. V taksiju sta se vozili botra in babica z novorojenčkom h krestu, v avtobusu pa je bilo s soferjem vred pet oseb. Nobenemu se ni zgodila kaka nezgoda, le babica je dobila lažje vreznine na glavi. Pač pa sta obe vozili precej poškodovani. Nesreča je bila za radovedno prebivalstvo Delavske in okoliških ulic prava senzacija ter se je v nekaj trenutkih zgornilo več sto ljudi na kraju nesreče.

□ **Prispevali so za nov reševalni avtomobil:** Podjetje Hutter in drug 1000 Din, Mariborska tekstilna 500, Thoma 500, Jugotekstil 300 in Jugosvila 250 Din.

□ **Trgatov pričenja.** Oni vinogradniki, ki imajo veliko muškatele, so s trgatvijo že končali. Pa tudi nekateri drugi so že pričeli trgati. Na splošno se bo pričela trgatve prihodnji teden. Kolétiško bo letošnja bratev ena najslabših, kar smo jih zadnja leta imeli.

□ **Telefonska govorilnica** manjka na Glavnem kolodvoru. Iz vrst potnikov, ki prihajajo v Maribor, se vedno česče čujejo pritožbe proti temu nedostatku. Malokateremu tujcu je znano, da je v bližini poštna telefonska govorilnica, ki pa ima tudi omejene uradne ure. Zvečer ali jutraj ni na kolodvoru nobenega telefona občinstvu na razpolago in ljudje ga morajo iskati v okoliških kavarnah in hotelih. Ta nedostatek

bi se dal lahko odpraviti, javna govorilnica bi se pa tudi prav lepo rentirala.

□ **»Turistov« kruh za trgatve!** Je zelo tečen in ostane 8—10 dni popolnoma svež in zdrav. Fejertag, Betnavska 43, Ulica X. oktobra 5 in Glavni trg trgovina Skaza.

□ **Hvala Bogu, konec je!** Namreč rokoborba na Unionski verandi. Poldruzi mesec so razburjale mariborsko javnost, ki je uživala samo v krepkih prijemih in obilnih telesih. Imena rokoborcev so postala v Mariboru popularnejša, kakor katerakoli druga. Mariborska mladina pa sploh nič več drugega ne dela, kakor da vprizarja rokoborbo. Snoci so bila zadnja srečanja. Lahko rečemo, da so rokoborbe odnesle iz mariborskih žepov četr milijona Din. Lep del si je sicer prisvojila davkarja, veliko pa bo le šlo v tujino. Radovedneži se izprašujejo, le kaj bo delala sedaj mariborska »družba«, ko ne bo več rokoborbo?

□ **Z odra v klet.** Pri novogradnji se je ponesrečil 27-letni delavec Jakob Sirec. Padel je z odra naravnost v klet ter si pri padcu razbil obraz. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Celje

○ **Ljudsko vseučilišče v pretekli sezoni.** Ljudsko vseučilišče v Celju je imelo v ponedeljek redni letni občni zbor. V pretekli poslovni dobi je bilo 21 predavanj, od teh 15 skriptičnih. Povprečna udeležba je bila 85 oseb. Ljudsko vseučilišče je hotelo vpletati tečaje za bolgarsčino, ruščino, stenografijo, knjigovodstvo in jugoslovansko zgodovino, načrt se pa ni posrečil, ker se je prijavielo premalo interesov. Članov ima 102. Banska upr. je darovala 2000 Din. Društvo ima gotovine 2082 Din 75 par, dohodkov je bilo 7194 Din, izdatkov pa 7220,75 Din. Društveno premoženje znaša 18.000 dinarjev. Knjižnica šteje 181 knjig. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen poveljni stari odbor.

○ **Smrtna kosa.** V celjski bolnišnici sta umrli Repič Uršula, 65 let, dnarica iz Gotovelj, in Zagorza Veronika, 55 let, žena posestnika iz Arje vasi. Naj počivata v miru!

○ **Spomlad v jeseni.** Letošnja lepa jesen nudi nam vse polno lepih spomladanskih prizorov. Poročali smo že, da je v vinogradu zrasel cvetoč trs. Kot znamenje prave spomladi so cvetovi na hrskah in jablanah, na vrhu Okrožnega urada je pa zrasel lep cvet dobrovite (Schneeball, liburnum).

○ **Nesreči kolesarja in motociklista.** Zitnik Ivan, 20-letni dninar s Trnave pri Braslovcah, je 20. t. m. padel s kolesa in si zlomil desno roko. — Plavc Anton, 39-letni trgovec iz Parizelj pri Braslovcah, je v ponedeljek padel z motornega kolesa in si pretresel možgane. Oba se zdravita v celjski bolnišnici.

○ **Cigavo je kolo?** V ponedeljek popoldne je bilo najdeno nastleno ob plotu hiše št. 16 na Ljubljanski cesti črno moško kolo, znamke Meteor-Torpedo, evid. št. 2-87653-5, vredno 500—600 Din.

— **Doraščajoči mladini** nudimo jutraj čašico naravnega »Franz Josefove« grentice, ki dosega radi tega, ker čisti kri, žledece in črva, pri dečkih in deklicah prav izdatne uspehe.

Tovarna tisočakov v Zagrebu

Trije so hoteli na lahek način priti do denarja, pa jih je policija prehitela in vlatnila na varno

Zagreb, 25. sept.

Današnji »Jutarnji list« poroča o veliki ponarejevalski aferi v Zagrebu, ki pa je bila zaradi energične akcije policije pravčasno preprečena, krivci: krznar Matija Radočaj, fotograf in cinkograf Stjepan Novčić ter bivši trgovec Josip Sandel, pa so že na varnem. Dogodki so se po poročilu omenjenega lista razvijali takole:

V Preradovičevi ulici ima svojo krznarsko obrt Matija Radočaj, kateremu pa se zadnje čase ni dobro godilo in se je zaradi tega pričel baviti z mislijo, kako bi prišel do denarja. Nekega dne sta se našla s Sandelom, ki je bil istih misli, in sta tako prišla na misel, da bi pričela tiskati denar. Sandel je tudi seznanil Radočaja z brezposelnim foto- in cinkografom Stjepanom Novčićem, ki se je dal takoj pregovoriti, da bo izdeloval klišee za ponarejanje tisočakov. Financiral podjetje je prevzel Radočaj, ki je takoj nabavil najmodernejše grafične aparate, ki se rabijo za tako stvar. Potem je Radočaj najel v Masarykovi ulici v hiši dr. Brozovića dvosobno stanovanje, v katero so prenesli ves material. Novčić je šel takoj na delo in izdelal 7 klišeev za ponarejanje tisočakov (toliko je namreč na novih tisočakah različnih barv).

Medtem pa so stanovalci v hiši postali pozorni na čudnega najemnika, o katerem so zvedeli, da ima svoje stanovanje v Preradovičevi ulici. Vrh tega so bili še drugi sumljivi znaki. V stanovanje ni pri-

peljal Radočaj nobene oprave razen nekaj kovčgov. Ponoči ni bilo v stanovanju nikogar. Stvar je prišla na uho tudi policiji, ki je začela skrivnostno stanovanje opazovati. Opazila je, da hodijo podnevi v stanovanje vedno isti trije ljudje, ki prinašajo in odnašajo pakete.

V soboto popoldne se je policija odločila priti do dna skrivnostni stvari. Najprej je napravila preiskavo v Radočajevo delavnico, kjer pa ni našla ničesar. Takoj nato pa je z Radočajem vred odšla v Masarykovo ulico, kjer je Radočaj najel stanovanje. Tam pa je našla bogat plen, in sicer v obliki kompletnega materiala za ponarejanje bankovcev. Našla je silno fin fotografski aparat, stroj za odčitavanje klišeev, razne barve in električne obločnice, ki so potrebne za izdelovanje klišeev. Policiji je bilo sprito tega takoj jasno, za kaj gre. Radočaj se je pod ploho navzkrižnih vprašanj takoj vdal in priznal ter vse izdal, tudi oba svoja sodelavca, katere je policija takoj zaprla. Policija je nato odšla še na Radočajevo pravo stanovanje v Preradovičevi ulici, kjer je v kleti pod nekim zabojem našla 7 klišeev, popolnoma pripravljenih za tiskanje. Klišeeji so zelo natančno izdelani in je verjetno, da bi bili bankovci ponarejeni zelo spretno. Vloge so si ponarejevalci razdelili takole: Radočaj je vse skupaj financiral, Novčić bi tiskal bankovce, Sandel pa bi jih razpečeval.

Ponarejevalska zadeva je seveda povzročila v Zagrebu veliko senzacijo.

† Jakob Dereani

Žužemberk, 24. sept.

Danes je množica pogrebcev spremila na božjo njivo moža, ki ga je vse spoštovalo in ob čigar smrti je bilo vsakomur, ki ga je poznal, hudo. Pokojnik g. Jakob Dereani — »Lahov gospod« so mu ljudje rekli — je veseplošno spoštovanje tudi zaslužil. Z njim je zopet legel v grob eden tistih kremenitih in poštenih mož, ki jim je v lepših časih narod rad z mirnim srcem sledil.

Pokojnik je bil mož dela. Z visoko inteligenco je znal združiti ljubeznivost in neumorno marljivost v najdaljši meri. Njegova velika trgovina je bila pred vojsko trgovsko središče Suhe krajine. Cela vrsta današnjih trgovcev se je vzgajala pri njem in marsikdo se ima danes ravno pokojniku zahvaliti za modra navodila, ki so ga vodila do uspehov. »Lahov gospod« pa niso bili samo trgovci, ampak tudi iskren ljudski prijatelj. Marsikdo ni prišel v trgovino zato, da bi kaj kupil, ampak da bi gospodu potolžil svoje težave. In gospod je znal svetovati, tolažiti, svirati in ušiti kot malokdo. In vedno je prav povedal. Dolgo časa je tudi aktivno sodeloval pri vodstvu občine. Zato so ga ljudje spoštovali. Kaj rado se dandanes zgodi, da človek pozabi na Boga, kakor hitro se na tem svetu nekoliko višje povzpne. Pokojnik ni delal tako. Vedno je bil globoko veren in Cerkvi zvest. Svoje verske dolžnosti je vestno izpolnjeval. Ko je čutil, da mu pojemajo moči, je bila glavna skrb njegova — skrb za dušo. Dobro pripravljen je stopil pred Sodnika. Tudi delež njegovega trpljenja je bil obilen. Neprestano delo in skrb za številno družino sta že pred leti omajala njegovo zdravje. Posledice neznosnih gospodarskih pritisk, veled katerih boleha svet, tudi njemu niso prizanesle. Vendar je vse težave mirno in močito prenašal. Naj mu Vsemogočni obilo povrne vse, kar je ljudstvu dobrega storil! Žalujemo sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje.

Vsi, ki bolujete na reumatizmu

pijte redno Rogaško slatino vrelca »Donat«.

Vprašajte Vašega zdravnika!

Pridite za časa jesenske sezone (september-oktober) v Rogaško Slatino! Popolna 20 dnevna oskrba 1200 odn. 1000 Din.

Nov vodovod pri Sv. Trojici

Dol pri Ljubljani, 25. sept. 1934.

Pri ljubljani izletna točka Sv. Trojica nad Moravčami je v nedeljo vsa oživila. Tretja kvaterna nedelja, ko imajo Trojičani žegnanje, in pa blagoslovitev in otvoritev vodovoda je privabila mnogo domačinov in tujcev k prijatni cerkvi, da se udeležijo napovedane slovesnosti. Ves vrh je bil v slavnostnem razpoloženju, oblečen v državne trobojnice, ki so plapolale raz drevesa. Po sv. maši je sledila slovesna blagoslovitev novega vodovoda, katerega je blagoslovil v navzočnosti predstavnikov oblasti moravski dekan g. Janko Cegnar, ki je imel na zbrano ljudstvo krasen nagovor, v katerem je razlagal molitev Cerkve, ki je ravno v vodo položila največje skrivnosti, iz katere naj verniki zajemajo častno in večno srečo. Za njim je govoril svetotrojiški rojak senator g. Valentin Rožič, ki ima največje zasluge pri zgraditvi vodovoda. Dalje so še govorili kamniški poslanec g. Cerar, zastopnik bana ing. Skaberne, moravski župan g. Tome in končno upokojeni šol. upravitelj g. Kornelij Iglič iz Dolkega, ki je tudi to pot propagiral za treznost. Vso slovesnost je spremljala Domžalska godba in pokažanje topičev.

Novi grobovi

† V Ljubljani je v ponedeljek umrl g. cand. iur. Slavko Kranjc. Pokopali ga bodo v četrtek ob 3 popoldne. Naj mu sveti večna luč! Žalujemo iskreno sožalje!

† V Kranju je v ponedeljek ugrabila neizprosna smrt mlado življenje, mater Kristo Hribalovo, roj. Stanič, ženo prometnega uradnika Franca Hribala v Kranju. Vsa njena mladost je bila posvečena delu za druge in komaj ji je v družbi moža in dveh otrok vzcvetela areha, že so ugašile njene oči in je omenel njen areh. Vsem žalujemo naše sožalje, pokojnici pa naj bo dober plačnik Vsemogočnik!

Ako Vam seč (voda) ni v redu, ako ste kdaj občutili ledvice.

morate piti **Radensko!**

Poskusite samo nekoliko dni redno piti Radensko ki Vam bo ojačila izločanje seči, temeljito očistila kri in ledvice ter preprečila postanek kamenčkov in skleroze.

Koledar

Sreda, 26. septembra: Ciprijan in Justina, mučenca.

Osebnosti

— Ispit so napravili za rez. san. podporočnika kaplarja dijaka dr. Metod Spindler in dr. Oskar Sajdl; za rez. lekarniškega podporočnika kaplarja dijaka Otmar Ludvik in Jurij Vrgoš; za rez. sodnega podporočnika kaplarja dijaka Peter Šurlan. Ivan Tešić in Konstantin Pahani in za rez. san. pomočnika IV. razr. kaplar dijak Stefan Mandl.

Ostale vesti

— Praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski šoli v Ljubljani se bodo v oktobrskem roku začeli v petek, 19. oktobra 1934 ob 8 popoldne. Kandidatje naj svoje pravilno opremljene prošnje za pripustitev k izpitu vložijo uradnim putem pravčasno tako, da bodo vsaj do 13. oktobra 1934 v rokah izpitnega odbora, sami pa naj se zgledajo pol ure pred začetkom v direktorjevi pisarni. Zakasnele prošnje kakor tudi zamudniki pridejo v poštev šele za prihodnji izpitni rok v aprilu leta 1935. Posebna obvestila se kandidatom ne bodo razpošiljala. — Izpitni odbor.

— Popravek. V članku g. dr. Mat. Pretnerja »O resoluciji pravniškega kongresa za uveljavitev civilne poroke« v nedeljski številki se je vrnila neljuba tiskarska pomota. V stavku: »Pod turško državo, kateri je pripadal prej večji del sedanega jugoslovanskega ozemlja, se je priznavala tudi nemohamedanski državljanom cerkvena poroka«, je bilo tiskano namesto nemohamedanskim državljanom »nemohamedanskim«.

— Kongres vojnih dobrovoljcev v Novem Sadu. Dne 14. oktobra bo v Novem Sadu kongres. Kongresa se lahko udeležijo dobrovoljci in njihovi sorodniki ter prijatelji. Četrtna vojnja zaprosena. Ker mora društvo vojnih dobrovoljcev v Ljubljani do 27. septembra vedeti za število udeležencev, prosimo vse one, ki se mislijo udeležiti kongresa, da se javijo do 27. t. m. odboru Okrajne organizacije vojnih dobrovoljcev v Ljubljani. — Odbor.

— Za osveženje krvi pijte skozi nekaj dni vsak dan jutrajšo čašo naravne »Franz-Josef«-grenčice! Po mnogih zdravniških predpisih »Franz-Josef«-voda ureja delovanje črev, krepi želodec, zboljšuje kri, pomirja živce in povzroči tako splošno dober počutek in jasno glavo.

— Povišanje veteranskih pokojnin v Združenih državah. Izseljeniški komisariat v Zagrebu poroča: »Pred kratkim je kongres Zdrž. držav Severne Amerike v Washingtonu izglasoval zakon pod imenom Public act 141, ki se nanaša na povišanje mesečnih podpor (pokojnin), katere uživajo sedaj nasledniki umrlih veteranov, ki so služili med svetovno vojno v vojski ali mornarici Združenih držav Severne Amerike in kot taki padli ali pa umrli za posledicami vojne. Vsi prizadeži naj v lastnem interesu čimprej javijo Izseljeniški komisariatu v Zagrebu: 1. ime pokojnika, za katerim prejemajo pokojnino; 2. od kdaj prejemajo pokojnino; 3. koliko; 4. po kom.

— Avtomobil ga je povozil. 2 in polletni delavec sinček Mušič Blažek, doma iz Trznice pri Kamniku, je v ponedeljek med igranjem zašel na glavno cesto. Nenadoma je pridrvel za njim avto in ga podrl na tla. Nesrečni fantek je dobil hude poškodbe po glavi, avto pa mu je zmečkal tudi eno nogo. Prepeljati so ga morali v ljubljansko bolnišnico, kjer zdravniki upajo, da bo fantek okrevale, čeprav je njegovo stanje precej resno.

— Pretop med ličkanjem koruze. Ličkanje koruze je za kmetstvo hišo že kar majhen praznik. Od vseh strani se zbero povabljeni fantje in moške, dekleta in žene in marljivo ličkajo koruzo. Med delom pa veselo prepevajo in si pripovedujejo salivne storije. Le škoda, da ta lepi kmetaki običaj izkoristijo nekateri vročerkvni vaški junaki za medsebojno obračunavanja. Iz pikrih besed in zbadljivk se razvije preprič med dvema skupinama, preprič pa sledi pretep, ki se večkrat tragično konča. Žrtve takšnega pretepa je postal v ponedeljek zvečer 31 letni posestnikov sin Franc Potokar v Dednem

Gospodarstvo

Kakšno bo letošnje vino

Prejeli smo:

Pod temi naslovi smo čitali v Slovenscu z dne 21. t. m. 214 na tretji strani poročilo iz Svečine, ki pravi, kako zbog deževja močno gnije grozdje, da s trgatvijo ni mogoče več čakati, da ljudje že podbirajo in berejo, da vinski mošt vaga le 14 do 15°, da bo kakovost letošnjega vinskga pridelka slaba itd. Poročilo nadalje navaja, da ni skoro nobenega upanja več, da bi se to stanje moglo zboljšati, ker se bodo skoro gotovo nalive proti koncu septembra ponovili. V tem primeru, prostega sladkorja na razpolo za slajenje vinskga mošta, kakor je to bilo lani.

Na seji glavnega odbora Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru, dne 22. t. m. smo o stanju vinogradov v Dravski banovini temeljito razpravljali in ugotovili, da je zbog deževnega vremena v drugi polovici avgusta in začetkom septembra gniloba na grozdju v krajih s težko zemljo in z boljše obdelanimi vinogradi res močno nastopila, toda porazna sodb, kakor jo izreka poročevalec iz Svečine v Slovenscu glede kakovosti letošnjega vina v splošnem ne odgovarja dejstvu. 14–15° sladkorja so imeli mošti morda, le v posameznih slučajih v res prerano trganih vinogradih, dočim bodo mošti poznejši trgatev ob koncu septembra in začetkom oktobra če ne odlične pa vsaj prav dobre kakovosti. Na vsak način bo letošnje vino mnogo boljše od lanskega. Predvsem se bodo letošnja vina odlikovala in v ugodnem smislu razlikovala od lanskih po tem, da bodo imela mnogo manj kisline nego lanska. Letošnja vina bodo radi tega bolj harmonična in pitna nego lanska.

V dokaz, da je temu tako, navajamo v naslednjem sporočilo gospoda Ivana Breganta, strokovnega učitelja na banovinski vinarški in sadjarski šoli v Mariboru, ki pravi:

»Kakor vsako leto, tako se tudi letos vrši na tukajšnjem zavodu določevanje sladkorja in kisline v moštu vsak peti dan. Običajno se to določevanje začne 20. septembra, letos pa smo zaradi zgodnjega zorenja grozdja začeli že 15. septembra.

Jubilej srbskega zadrudništva

Pred 40 letj je bila dne 29. marca 1894 ustanovljena v vasi Vranovo, okraj podonavski v bližini Smedereva prva zadruga v Srbiji. Imenovala se je »Prva srbska kmetijska kreditna zadruga«. S tem se je začel veliki zadrudniški pokret v Srbiji, za katerega so bile dane podlage v pionirski propagandi cele vrste odličnih prepovediteljev srbskega naroda, med katerimi živi še danes Mihajlo Avramović, nadalje še Dragiša Lapčević itd. Ti so že leta 1892 ustanovili v Smederevu list »Zadruga«, ki je delal propagando za zadrudništvo. Po letu 1894 se je začelo razvijati živahno zadrudno delovanje in že naslednje leto se je ustanovila v Smederevu (20. julija) zveza kmetijskih zadrug, to je sedanja Glavna zveza srbskih kmetijskih zadrug, ki praznuje v prihodnjih dneh slovesno jubilej srbskega zadrudništva.

Razumljivo je, da je bila prva srbska zadruga kreditna. Kot našega kmeta so tedaj izkoristili vaški oderuhi. V Srbiji je bil položaj kmeta tem slabši, ker se je njegovo gospodarstvo baš tedaj preusmerjalo iz nekdanjega zadrudnega v denarno gospodarstvo. Zal se srbsko kmetijsko kreditno zadrudništvo ni moglo tako razviti kot pri nas, da bi rešilo kmeta popolnoma. Kajti še danes prevladujejo kot posojilodajalci na kmetih mali denarni zavodi, ki hočejo velike dobičke, in zasebniki. Posebno se občuti pomanjkanje organiziranega kmetijskega kredita sedaj, ko je tudi zadrudništvo zapadlo pod uredbo o zaščiti kmeta in nima novih sredstev, da bi kreditiralo kmetiško gospodarstvo. Druge institucije pa kmetu nikdar ne morejo dati tistega, kar ima v svojih zadrugah, ki zbirajo predvsem »kmečki denar za kmeta«. Zato bi morala biti prva naloga gospodarske politike, da podpre zadrudništvo v resnici, ne pa samo s frazami, kakšen pomen ima zadrudništvo, dočim se mu na drugi strani mečejo polena pred noge.

★

Slovenski zadrudniki pri proslavi 40 letnice srbskega zadrudništva. Tudi slovenski zadrudniki se udeležijo slovesnosti srbskega zadrudništva v Belgradu ob proslavi 40 letnice od ustanovitve prve srbske kmetijske zadruge. Zadrudno zvezo bodo zastopali na slavnosti podpredsednik ravatelj g. B. Remec, naš. ravatelj g. Franc Gabrovšek in ravn. dr. Jože Basaj, ki se udeležijo tudi seje Glavne zadrudne zveze, ki bo v sredo.

Naše žito v CSR. Kot znano, je pret. mesec kupila CSR od Prizda 6000 vagonov pšenice. Od te pšenice je doslej dobavljenih v Bratislavo 1800 vagonov.

Potrjena pomavna. Okrožno sodišče v Ljubljani je potrdilo poravnavo, sklenjeno v zadevi Fr. Zmitka, trgovca v Bohinjski Bistrici pri okrajnem sodišču v Radovljici.

dolu pri Litiji. Nekaj časa so fantje složno in marljivo ličkali koruzo, nenadoma pa je med njimi nastal razdor in skočili so si v las. Pretep bi gotovo ne imel hudih posledic, če se ne bi enemu izmed fantov zdelo potrebno poslužiti se noža. Zakadil se je v omenjenega Potokarja in ga tako oklal po glavi in rokah, da se je moral Potokar zateči v ljubljansko bolnišnico.

— S kuhinjskim nožem. V vasi Jarnina pri Vinkovcih je te dni 30 letni Josip Mentzinger prezezal s kuhinjskim nožem vrat svoji priateljici 31 letni Milici Smoljanč, ki je ostala na mestu mrtva. Morilec se je sam prijavil policiji.

— Cenj. Čitatelje opozarjamo, da redno uživajo Radensko, ki je za zdravje nujno potrebno pa istočasno izborna pijača.

— Dve važni knjizi za občinske uslužbence sta ravnokar izšli. Prva bo zanimala uslužbence avtonomnih mest Ljubljane, Celja, Maribora in Ptuja. To je Zakon o mestnih občinah — razglašen v »Službenih novinah« 25. julija 1934. Knjižica obravnava na 63 straneh I. občna določila, II. člani in prebivalci občin, III. organizacija, IV. mestno področje, V. pristojnost mestnih organov, VI. mestni uslužbenec, VII. mestne finance, VIII. nadzor mestne uprave, IX. pravna sredstva, X. predhodne in zaključne določbe — stvarno kazalo. Cena 8 Din. — Druga: Uredba o občinskih uslužbenih pa bo zanimala uslužbence podeželskih občin ter obravnava dolžnosti in pravice občine kot uslužbenec. Navedemo kratko vsebino: 1. splošne določbe, 2. splošni pogoji za sprejem v službo, 3. minimalna kvalifikacija za glavna službena mesta, 4. pripravljajna služba, 5. stalnost, 6. popolniva-

V informacijo in primerjavo je tudi razven letošnjih podatkov uvaževana tabela o zadevnih rezultatih lanskega leta. Sladkor je naveden v procentih, ki-silina pa v promilah.

Sorta	Leto	15. IX.		20. IX.		Opomba
		sladkor	ki-silina	sladkor	ki-silina	
Beli burgundec	1933	—	—	13	19,7	
«	1934	15,2	11,4	18	11	
Zeleni silvanec	1933	—	—	12,6	19,6	
«	1934	13,2	12,6	16,2	11	
Rdeči traminec	1933	—	—	13	19,9	
«	1934	16,2	9,9	16,8	9	
Šipon	1933	—	—	10,1	21,5	Srednja lega
«	1934	11,9	14,5	16	13	
«	1933	—	—	12,3	20,8	Višja lega
«	1934	12,2	12,3	16,2	12,3	
Laški rizling	1933	—	—	12,4	16,2	
«	1934	14	10,8	15	9,4	
Renski rizling	1933	—	—	12,5	19,5	Nižja lega
«	1934	14,5	12	15	11,5	
«	1933	—	—	12,6	20,4	Višja lega
«	1934	14,2	12,7	16,6	11,5	

Ob lepem vremenu, ki smo ga imeli v drugi dekadi septembra je grozdje pridobilo v teku petih dni 3 do 4% na sladkorju. Istočasno je nazadovala kislina. Če s trgatvijo ob lepem vremenu počakamo, kjer je to le mogoče, do konca septembra in prve dni oktobra, bomo na sladkorju pridobili najmanjše 3% in kislina se bo zmanjšala, s čimer bo zadovoljen vinogradnik, vinski kupec in naš potrošnik, kajti vinske letine, ki nam dajo mošče z 18 do 20 in še več% sladkorja so bolj redke in jih štejemo med kakovostno prav dobre.

Vinarsko društvo za Dravsko banovino v Mariboru.

Borza

Dne 25. septembra.

Denar

Danes so ostali neizpremenjeni tečaji Curiha, New Yorka in Pariza, popustili so Berlin, Bruselj in London, dočim sta narasla Amsterdam in Praga. — V zasebnem klinkingu je avstrijski šiling popustil: na ljubljanski borzi je bil zaključen po 8,45–8,55, na zagrebški po 8,41–8,51, na belgrajski pa po 8,40–8,50. Grški boni v Zagrebu 29,15–29,85, v Belgradu 29,15–29,85. Angleški funt je nadalje popustil v Zagrebu na 225,05–226,65, v Belgradu pa na 225,85–227,45. Španska pezeta v Zagrebu 5,95 bl., v Belgradu 6.— bl. — Madjarski penge v Belgradu 9,95 bl.

Ljubljana. Amsterdam 2302,90–2314,26, Berlin 1351,80–1362,60, Bruselj 797,18–801,12, London 166,86–168,44, Curih 1108,35–1113,85, New York 3327,72–3355,98, Pariz 223,95–225,07, Praga 141,45 do 142,31, Trst 290,85–293,25.

Promet na zagrebški borzi 31.631 Din. Curih. Pariz 20,2075, London 15,105, New York 303, Bruselj 71,925, Milan 26,28, Madrid 41,875, Amsterdam 207,80, Berlin 122,10, Dunaj 72,73 (priv. 57,10), Stockholm 77,75, Oslo 75,75, Kopenhagen 67,30, Pariz 12,77, Varšava 57,925, Atene 2,92, Carigrad 2,47, Bukarešta 3,05, Buenos-Aires 0,805

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% invest. pos. 71–72, agrarji 40 do 41, vojna škoda 350–353, begl. obv. 59–60, 8% Bler. pos. 67–68, 7% Bler. pos. 57,50–58,50, 7% pos. Drž. hip. banke 67–69.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71,50 den., agrarji 40,50 den., vojna škoda 350–352,50 (352,50), 12. 353–355 (353, 354), 6% begl. obv. 59,50–60, 8% Bler. pos. 66–68,50, 7% Bler. pos. 56,75–57 (57), 7% pos. Drž. hip. banke 66–67 (66). — Delnice: Narodna banka 4100–4200, Priv. agr. banka 212–214, Osl. sladk. tov. 130–135 (130), Bečkerek sladk. tov. 750 bl., Osl. livarna 135 bl., Impeks 50 den., Trboveljska 86–90.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71,50–72 (71,50, 71), vojna škoda 349–351 (351,25, 350), 11. 352–353 (353, 352,50), 12. 354,50–355 (356,50), 6% begl. obv. 59–60,50 (60,25), 7% Bler. pos. 56,25–56,75 (56,50). — Delnice: Narodna banka 4120 den. (4120), Privileg. agrarna banka 214–218 (220, 216).

Dunaj. Donav. sav. jadr. 62,65, Ländlerbanka 15, Narodna banka 119, Stg 14, Stewag 11, Alpi-ne 10,25, Rima 21,25, Trboveljska 12,20.

Preseneljivo lepo in neprimerno hitreje

nego na roko obnavljaš perilo s PST Patent Stopf Twist pripravo na šivalnem stroju.

nje glavnih službenih mest, 7. izvrševanje službenih dolžnosti, 8. prestanek službe, 9. službeni prejemki, 10. pokojnine, 11. banovinski pokojninski sklad, 12. disciplinsko odgovornost. Cena 10 Din. Obe knjižici se naročita v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— Kako važno vlogo igrata razkrajajoča sredstva pri pranju, so dognala šele najnovejša raziskovanja v laboratorijih. Dognano je, da uporaba sredstva za beljenje ne odgovarja stvarnemu cilju, ker ne razkroji prahu, ampak mu odvzame samo barvo. Nasprotno pa razkrajajoča sredstva — naravno dobro izbrana — povečajo moč za čiščenje. Terpentini je zelo dobro in neškodljivo sredstvo za razkrajanje in na ta način izdelano Albus terpeninovino mlo je idealno sredstvo za pranje.

— Doplna trgovska šola otvori z 12. oktobrom nove dopisne tečaje. Za te tečaje se lahko vpiše do navedenega dneva vsakdo. Šola je osnovana na najmodernejših dopisnih metodah. Pri njej sodelujejo najboljši strokovnjaki, ki poučujejo vse trgovske predmete, ki se učijo na državni trgovski šoli, kakor knjigovodstvo, korespondenco, trgovsko računstvo, stenografija itd. Poleg tega pa tudi še vse moderne jezike. Na zahtevo pošlje vodstvo šole brezplačna poljsna in prospekti. Šolnina je v tekočem šolskem letu globoko znižana, zato se študij pri njej vsakomur najtopleje priporoča.

— Pri slabosti je naravna »Franz Josefova« voda prijetno učinkujoče domače zdravilo, ki znatno zmanjšuje telesne nadloge, ker se izkaže že v malih količinah koristno.

Z mednarodnega kongresa kriminalistov

„Zlata knjiga“ 3333 zločincev

Pretekli teden so se na Dunaju zbrali kriminalisti z vsega sveta. Posvetovali so se o ukrepih, kako zatirati zločinstvo. Pri tej priliki so bile svetu sporočene razne zanimivosti.

3333 največjih zločincev.

Na Dunaju je sedež mednarodne komisije kriminalistov, ki je izdelala kartoteko najslavitejših in največjih zločincev vsega sveta. To kartoteko hudomušno imenujejo »zlato knjigo zločincev«. Prav te dni so v njej izpolnili zaporedno številko 3333. Večino v tej zlati knjigi imajo žeparji svetovnega slovesa. Teh je 1300, ki so dosegli »svetovno slavo«. Ti gospodje so bili vajeni lova na najbolj debele listnice. Sedaj so se morali sprijazniti z drugimi strokami, ker je baje debelih listnic po vsem svetu manj. Tudi ponarejevalci čekov in pa sleparski kvartirci so v precejšnjem številu zastopani. Teh je več sto.

Tudi cigani delajo preglavice.

Velik del posvetovanj kriminalistov se je sukal okrog vprašanja, kako zaježiti cigansko nadlego.

Lep policijski inspektor. V Lille-ju na Francoskem so aretirali policijskega inšpektorja Marinija. Mož je imel nalogo nadzorovati tihotape s strupenimi mamili. Bil pa je sam vodja teh tihotapev, ki so kupčevali s kokainom in bogato služili. Sedaj je seveda konec obeh karier.

Vkljub vsem policijskim določilom in ukrepom živi v vsej Evropi še več tisoč teh večnih nomadov, ki jih ni mogoče nadzorovati in ki stoje tako rekoč izven vsakega prava in vsakega zakona. Kongres je ugotovil, da slabi sloves, ki se širi o njih, ni neopravičen. Skoraj vsi se preživljajo na temne načine, in tatvine so njihov vsakdanji opravil; kjerkoli se prikažejo s svojimi vozovi, postanejo velika nadlega za okolico daleč naokrog. Ciganom zelo koristi — policiji pa škoduje — okolnost, da so ti rjavi možje tako zelo podobni drug drugemu, da jih je le redkokdaj mogoče spoznati in ločiti drugega od drugega. Zato morejo, kakor hitro je kdo izmed njih zasledovan, naglo izmenjati svoje listine, izpremeniti svoje ime, ki je zopet v rodovinah 20—30 ljudi podobno in enako drugim, vsled česar se lahko skrivajo. Pod pretvezo, da proučujejo prihodnost in da kupčujejo s konji, kradejo in goljufajo. Kongres je sklenil priporočati odločne ukrepe proti njim tudi iz zdravstvenih ozirav.

Ciganji namreč živijo skupaj s svojimi konji ter nalezajo marsikako živalsko bolezen, katero potem širijo med druge ljudi. Kongres kriminalistov je sklenil priporočati, naj se po vsej Evropi uvede

za cigane poseben potni list, ki naj bo za vse države enoten. Poleg tega naj se izdela velika kartoteka vseh evropskih ciganov. V tej kartoteki naj bo znanovan vsak cigan z imenom, s fotografijo in tudi odtisek njegovega palca naj bo zraven. Cigani se, kakor znano, najbolj branijo, kadar jim hoče policija vzeti prstne odtise.

Na kongresu kriminalistov je bilo poročano tudi o policijskem brezličnem brzozjavu, ki igra že veliko vlogo.

PKroti tihotapstvo z mamili.

Zadnje dni so bila na vrsti poročila, kako zatirati mednarodno tihotapstvo z mamili. Čeprav so zadnja leta izdelovanje mamečih strupov zelo omejili, vendarle niso mogli zatreti skrite družbe, ki je na Balkanu tihotapila mamila. Turške in bolgarske oblasti so sicer zaprle več skrivnih tovarn za strupena mamila ter zaplenile ogromne količine tega

strupenega blaga. Vendar v Bolgariji še vedno izdelujejo mamila na veliko. Lansko leto se je nekemu madjarskemu kemiku posrečilo, da je začel izdelovati morilj iz suhih odpadkov že izrabljenega maka. Ker je ta način izdelovanja morilja seveda mnogo cenejši, se je kmalu razvilo veliko tihotapstvo »morilina«, ki je šel predvsem v Južno Ameriko. Ker pa so države promet s tem blagom ostro nadzorovale, so začeli tihotapci ta strup tihotapati v silno majhnih količinah na ta način, da so ga skrivaj vtikali v tapetirane sedeže in postelje mednarodnih spalnih voz. Njihovi zaupniki so potem na določenem kraju blago zopet pobrali in dali v promet. Tudi v Avstriji so že našli to blago v spalnih vozovih. Sedaj so začeli strup prevažati celo v najetih zasebnih letalih. Na ta način ga prevažajo sedaj v Kanado, katera je morala proti njim poslati v boj posebne zračne patrulje.

Mož, ki je ugrabil Lindberghovega otroka Preiskava v Ameriki in v Evropi

Nemec Hauptmann, ki so ga prijeli ameriške oblasti, ker je osumljen, da je on ugrabil Lindberghovega otroka, seveda taji. Sedaj so njegovo pisavo dali primerjati s pisavo v pisnih, ki jih je Lindbergh od roparja dobival zaradi odkupnine. Strokovnjaki so ugotovili, da je izsiljevalna pisma zaradi odkupnine pisaril Hauptmann.

Med Lindberghom in roparji je posredoval dr. Condon, katerega je Lindbergh naprosil za to uslugo. Dr. Condon je izjavil, da so otroka ugrabili vsaj trije ljudje. Hauptmann trdi, da mu je denar, ki so ga našli pri njem, zaupal neki Izidor Fisch, ki je pa odpotoval v Nemčijo ter denar njemu pustil. Condon pa pravi, da je dognal, da se je s Fischem izselil iz Amerike v Nemčijo poleg neke neznane ženske še neki neznan mož. Pozneje sta se vrnila v Ameriko le neznana ženska in neznan mož, medtem ko je Fisch ostal v Nem-

čiji. Izvedelo pa se je, da je Fisch v Nemčiji umrl in da je pokopan na lipskem pokopališču. Zato Condon svetuje, naj se Fischevo truplo izkoplje ter dožene, kake smrti je Fisch umrl.

Ker se prav zdaj na Dunaju mudi newyorški detektiv Artur Johnson, so mu iz Newyorka poslali brzozjavno naročilo, naj takoj odpotuje v Lipsko, kjer naj dožene ali je res, kar trdi Hauptmann, da mu je neki Izidor Fisch dal spraviti 13.750 dolarjev, katere so našli v garaži. Johnson bo v Hauptmannovem rojstnem kraju Kamencu v sporazumu z nemško policijo tudi skušal dognati, ali Hauptmann ni dela Lindberghovih dolarjev polal svojcem.

Ameriške oblasti so prepričane, da imajo pravega moža v rokah in da je zaprti Richard Hauptmann glavni krivec.

Karl Baedeker

Dne 4. oktobra bo 75 let, odkar je umrl Karl Baedeker, kateri si je pridobil svetovni sloves z izdajanjem svojih slovečih knjižic za popotnike.

Vzgoja med dobrimi Grenlandci

Šole v ledeni samoti Strah pred tujimi trgovci

Lani je obiskala Grenlandijo nizozemska ekspedicijska. Nizozemci so pohvalili vse, kar so Danci storili za domačine, ki stanujejo ob obrežju v zelo majhnih kolonijah. Mogoče si bo marsikateri čitatelj mislil, da so Grenlandci še na zelo nizki stopnji kulture, pa se zelo moti.

Grenlandci so navajeni samotne, obsežne ledene dežele. Zato spretno izdelujejo čolne, so izvrstni lovci in ribiši. Poleg tega so zelo prijazni in ustrezljivi. Ker so vasi zelo majhne (nekadere imajo samo po nekaj koč) in radi velike razdalje, je vsaka družina primorana si sama izdelovati vse potrebno za lov (čolne, mreže itd.).

Pred nekaj desetletji niso znali prebivalci obširne Grenlandije ne čitati ne pisati. Tega dandanes več ni. Naj navedem tu poročilo Novega Rotterdamskega dnevnika (Nieuwe Rotterdammer Courant):

»Radi raztresenosti 16.000 prebivalcev je zelo težko organizirati šolstvo. Okrog 180 učiteljev je v Grenlandiji, a to število ne zadostuje. Delokrog teh učiteljev je tudi zelo različen. V nekaterih višjih šolah, kjer se poučuje poleg drugih predmetov še danščina, je navzoč tudi pridigar. Cerkev in šola se dopolnjujeta.

Najboljši del učiteljstva so katehisti, rojeni v Grenlandiji. Oni so tudi obenem pomožni pridigarji. Take učitelje pa imajo seveda le v večjih krajih. Drugi del učiteljstva sestoji iz nepoklicanih, za to neusposobljenih ljudi. Kjer stanuje le malo družin, tam poučuje šak možiki, ki zna čitati in pisati. Za svoje delo dobiva skromno nagrado, ki jo smatra za nekaj približek. Denar ima v Grenlandiji veliko vrednost, zato dandanes ti »učitelji« višje cenijo svojo službo kakor nekada, ko so dobivali za svoj trud nekoliko tobaka. Da pouk v tistih časih ni bil vzoren, je razumljivo. Podnevi je učitelj hodil na lov, zvečer je prihajal utrujen domov. Za poučevanje torej nespo-

soben. Samo zgodaj zjutraj — pred lovom — je še nekako šlo. Njegova žena ga je večkrat morala zbuditi ter mu naznati prihod ukaželnih otrok. Otrokom je ukazal ponoviti učno snov, sam pa je zopet zasmrčal.

Tudi sedaj se bavi tak »učitelj« z lovom, ker drugače ne bi mogel preživljati svoje družine. Toda od njega se danes več zahteva. Staršem, ki hočejo pošiljati svoje otroke v šole, kjer delujejo poklicni učitelji, gre oblast zelo na roko. Za 10 danskih kron mesečno je vsaka družina pripravljena dati otroku vso oskrbo.

Tudi sedemletna šolska obveznost ne predruža Grenlandcev, ker se ne marajo odreči svojim dotedanjim življenjskim navadam. To je za njih »reča«.

Podlaga vsemu pouku je osnovna šola. Na zapadni obali so štiri šole, kjer učenci lahko nadaljujejo svoje študije. Ena izmed teh je določena za mlade gospodične. Vsako leto sprejemajo učence, najnadarjenejše iz cele Grenlandije. Po dokončanem dveletnem tečaju lahko postanejo dijak katehiste v manjših krajih. Po dveletnem tečaju pride takozvana »Höjskole« (visoka šola). Tudi v to šolo sprejemajo dijake vsako drugo leto. Pouk traja dve leti. Število dijakov ne presega 25. Iz teh 25 jih izberejo 15 za seminar, kjer se vzgajajo dobri katehisti in učitelji. Najimenojnejši postanejo pridigarji.

Učenci te šole so pokristjaniili Angmagssalik in Thule. Seminar ima samo danske profesorje.

Iz vsake skupine pošljejo po dva dijaka na Dansko, kjer obiskujejo poseben dveletni tečaj za pridigarje.

Zanimivo je, da danes vlada ne pripušča na Grenlandijo privatnih trgovcev, ker se boji, da ne bi ti ljudstva goljufali in mu ne prodajali žganja. Zelo hvalevredno.

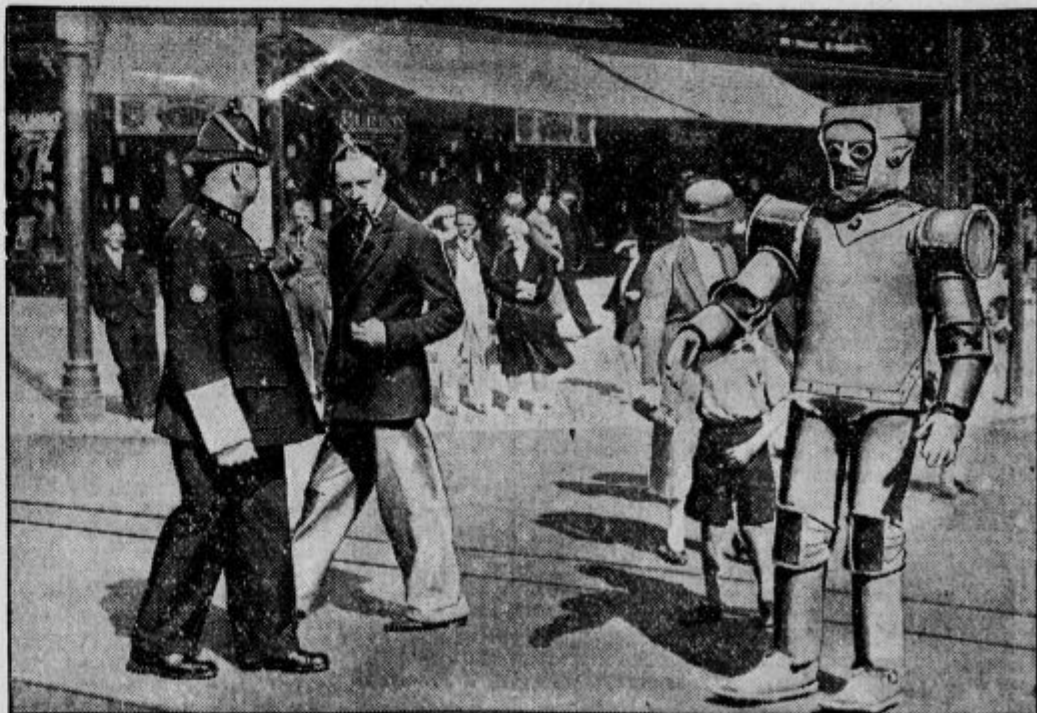
Iz »Internacia Pedagogia Revue« prev. G. P.

Strahovit orkan na Japonskem

Največji japonski otok Honšu je zadela strašna katastrofa. Nepopisen orkan in potop morskih voda je opustošil deželo. Posebno hudo sta prizadeti mesti Ozaka in Kijoto ter podeželje okrog obeh mest.

Ne glede na silno gmotno škodo je katastrofa uničila na tisoče človeških življenj. Strašni tajfun, ki je pretekli petek tako grozljivo razdejal srednjo Japonsko, je po meteoroloških poročilih nastal že 14. septembra v južnem delu Tihega oceana. Odtod se je gnala vihra proti severovzhodu, se sprevrgla proti severu, zadela južni del otoka Kiūsu ter nato v petek zjutraj zgrmela z vso silo na nesrečno Ozako, odtod pa na Kijoto. Poleg Ozake in Kijote je hudo prizadeto tudi mesto Kobe. — Na naši podobi vidimo prizor iz trgovsko živahne Kijote, ki jo je tajfun tako strahotno razdejal.

Robot na sprehodu. Neki londonski konstruktor je izdelal premikajoč se stroj, kateremu je dal nekoliko človeško obliko. Ta stroj naj bi bil nekaj »robot« — stroj-človek. Ta stroj je šel te dni na sprehod po londonskih ulicah. Kakor se vidi, se je zanj najbrž zanimal konstruktor sam, ki hiti mimo londonskega policista in opazuje svojega »robot«.

Sport

Primorje-Illirija

Višek nogometne sezone bo dosežen prihodnjo nedeljo, ko se pomerita v kvalifikacijski tekmi za državno prvenstvo stara in ljubljanskim sportnim krogom dovolj znana rivala ASK Primorje in SK Ilirija. Tekma bo ena najzanimivejših, kar smo jih imeli priliko videti v zadnjem času v Ljubljani, kajti oba kluba bosta že iz prejšnjega stališča napela vse sile, da odideta čisto z zelenega bojišča. Ker je Ilirija sedaj močno ojačena z igralci, ki so se pred dobrim letom igrali v Primorju, bo to izenačena in do skrajnosti napeta borba, katere izid je zelo negotov.

Tekma bo v nedeljo ob 16 na igrišču ASK Primorja.

Kaj bo v nedeljo na nogometnem polju v Mariboru? Dopoludne ob 10 bo mladinska tekma med mladincami Maribora in Rapida. Ob 14 prvenstvo rezerv Zeleničarja in Rapida. Ob 16 prvenstva tekma SK Zeleničar-SK Rapid. — Svoboda igra prvenstveno tekmo proti Čakovčemu SK v Čakovcu. SSK Maribor je prost, ker še ni rešeno vprašanje udeležbe Ilirije v podzvezli.

Dvomeč Maribor-Celje se bo vršil v nedeljo, 30. septembra ob 9 na Glaziji. Kolikor poznamo kvaliteto mariborskih atletov, bo to višek lahkoatletске se-zije v Celju.

Službeno iz G. Z. S. P. na Jesenicah.

Gorenjska zimsko sportna podzveza je pričela s svojim rednim delom, valed česar poziva vse volanjenе klube in društva, da tudi ona prične s intenzivnim delovanjem za povzdigo zimskega sporta. Vsi klubi in društva naj sporočijo podzvezi vse njihove želje in težkote v zimskem sportu, da jim bo mogla nuditi podzveza svojo pomoč. Klubi in društva naj sestavijo svoje zimsko-sportne programe ter jih dostavijo podzvezi najkasneje do 18. oktobra t. l. v svrhu sestave spornega koledarja za sezono 1934-35. V svrhu popražanja za zimski sport naj javijo takoj v kakšnem stanju so njihove smučke kočee in zavetišča ter s kakšnimi težavami razpolagajo; oskrbah Obenem naj pošljejo tudi natančne podatke o stanju skakalne. Valed pomanjkanja dobrih sodnikov naj izbere in predlagajo klubi podzvezi posamezne kandidate za polaganje sodniškega izpita. Pravčasno naj staviijo predloge glede trenerjev in zimsko-sportnih tečajev, da zamore podzveza stopiti lozadevno v stike z JZSZ. Še pred začetkom sezone naj si nabavijo vsi volanjeni klubi in društva potrebne tiskovnice in pravilnike; ureditelj naj verifikacijo članov preskrbi, naj si verifikacijske legitimacije ter staviijo predloge glede zdravniškega pregleda članov. Sporočijo naj koliko in v kakšnem obsegu so izvajali naše nasvete glede mladinskih od-sekov; glede ev. reorganizacije mladinskih od-sekov naj sporočijo svoje predloge predsedniku odseka tov. Jožetu Činkovcu. Ker misli podzveza urediti stalno vremensko poročanje, prosimo, da nam klubi in društva sporočijo, kako nam bodo dostavljali vremenska poročila in kakšen način bi bil za posamezne kraje najbolj praktičen. Ker se je med našim ženskim vnelo veliko veselje do zimskega sporta, svetujemo vsem klubom, da ustanove povsod tudi damske odseke. V krajih, kjer se ni smučskih klubov, a je zadošči za sport vnetih mladenčev, naj bi se ustanovili novi klubi; valed tega naprošamo sosedne klube, da nam sporoče imena tistih, ki bi bili pripravljeni pomagati podzvezi z organizacijo novih klubov. Klubi naj javijo podzvezi njihove nove odhore ter njih točen naslov. Glavna skupščina se bo vršila predvidoma 21. oktobra t. l. valed tega naj vsi člani posliijo točne podatke o svojem delovanju v sezoni 1933-34 do 8. oktobra t. l. Vsi klubi, društva kakor tudi funkcionarji se po-zivajo, da takoj uredijo svoje finančne obveznosti do podzveze, predvsem se opozarja sportni klub Triglav na Bledu, da uredi svoje pogodbene obveznosti napram podzvezi iz podzveznega prvenstva. Ker je skrajni čas, da se likvidira zadeva glede blokov za podporni sklad GZSP prosimo klube, da nam dostavijo izkupicek za iste ali ako niso prodali blokov, nad iste vrnejo in to najkasneje do 28. t. m. Seta upravnega odbora se vrši dne 29. t. m. ob 16 v restavraciji g. Legata (Kazina na Jesenicah). Ker je dnevni red izredno važen in se bo razpravljalo o vseh tekočih zadevah v podzvezi ter o njega bodočnosti, naj se seje sigurno udeleže vsi odborniki upravnega odbora. Tajnik I.: Jože Činkovec.

Jugoslovanska boksarska zveza priredi v dneh 4. in 7. oktobra prvenstvo savae banovine v boku za leto 1934. Propozicije: 1. Tekmuje se po pravilih FIBA v vseh kategorijah, to je mušna teža do kg 50,802, ban-tam do kg 53,523, peresna do kg 57,152, lahka do kg 61,237, pol-srednja do kg 66,678, srednja do kg 72,574, polteška do kg 79,378 ter teška nad 79,378 kg. 2. Pra-vico do tekmovalanja imajo vsi zvezni klubi z verifi-ci-ranimi bokserji, ki so že javno nastopili in dosigeli eno izmed prvih treh mest. 3. Prijava se sprejemajo do vključno 1. oktobra. 4. Nastopa se v predpisnem dresu ter v boksarskih čevljih. 5. Startnina za boksa-rije znaša Din 10, ki se plača pri tehtanju. 6. Merjenje je tri ure pred začetkom tekmovalanja. 7. Nagrade: I. II. in III. plasirani prejmejo okusne kolajne. 8. Stroške za bivanje kakor tudi za vožnjo nosijo bokserji sami. 9. Kraj tekmovalanja kakor tudi merjenja se objavi po-tom skuhnenih glasil avce (Slovenec, Ljubljana; Ju-goslavija, Zagreb; Politika, Beograd; Jugoslavenska Posta, Sarajevu). — V Zagrebu, dne 16. septembra 1934. Predsednik: Dr. Ljubo Thaller, s. r. Tajnik: Vilko Richter, s. r.

Naznanila

Ljubljana

1 Nočno službo imata lekarni: Dr. Piccoli, Tyr-leva cesta 6; mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9.

Drugi kraji

Sneberje-Zadobrova. Dramatični odsek »Pevskega društva« otvori v nedeljo, 29. t. m. svojo sezono v Pev-skem domu z žalgro »Prababica«. Začetek ob 4 pop.

Celje

e Apologetični odsek DMK ima drevi sestanek. Na sporedu je predavanje: Viharji v nas.

e Društvo jugoslovanskih akademikov. Danes ob 14 bo odborovna seja. V petek pa bo važen članski se-stanek, ki se ga morajo udeležiti vsi člani. Sestanek bo ob 20.30 v Celjskem domu.

Radio

Nacionalna ura

26. septembra bo v nacionalni uri predavala ga. Olga Milčević o delu jugoslovanskih ženskih društev. Delovanje naših ženskih društev je bilo že pred vojno živahno v vseh krajih naše države, toda naloga so bile nekoliko različne. Odlično so se izkazale naše žene med vojno, spominimo se samo boja za majsko deklaracijo. Po vojni so naša ženska društva plodo-nošno nadaljevala svoje predvojno delo.

Programi Radio Ljubljana:

Sreda, 26. septembra: 12.15 Plošče 12.30 Poročila 13.00 Čas, plošče 18.00 Samo veselje (Vale Bratina) 18.20 Plošče 18.40 Čez Kamniške planine (Janežič Borut) 19.00 Plošče 19.30 Jugoslovanska ženska združenja 19.50 Čas, jedilni list 20.00 Dalmacija v pesmi: 1. Radijski orke-ster, 2. Hatzeleze pesmi poje Jože Gostič, 3. Dubro-vniške narodne, poje ga Rajhenš-Raka. V odmoru: Čas in poročila.

Drugi programi:

SREDA, 26. septembra: Beograd: 19.20 Nar. pesmi na ploščah 20.00 Ljubljana — Zagreb: 20.00 Ljubljana — Dunaj: 17.30 Mod. avst. gl. 19.30 Jazna 20.05 Simf. konc. 22.00 Ork. konc. 24.00 Plošče — Budimpešta: 19.25 Zbor poje 20.30 Vok. in ork. konc. 22.35 Cig. in plesna gl. — Milna-Tret: 20.45 Plošče 21.00 Simf. konc. — Rim-Bari: 20.45 Ork. in viol. konc. Zbor — Praha: 19.10 Štamol 19.50 Vok. konc. 20.15 Iz dežele kraljice Dagmar (k danskemu narodnemu prazniku) — Bruo: 19.50 Klav. sonata v h-molu, Chopin — Bratislava: 19.10 Klav. 19.50 Viol. gl. — Foršavar: 19.30 Lahka gl., plošče, ple-sna glasba 21.00 Chopiova klav. gl. 21.40 Danska gl. 22.00 Zab. in plesna gl. — Berlin: 20.10 Mozartov konc. 21.00 V spomin pesnika Hermana Lónsa — Bratislava: 19.00 Igra z narodnimi pesnimi iz 16. stol. 21.00 Ekspe-dicija v Tibet — Ljnsko: 19.00 Igra 21.00 Večer na ste-rnem Dunaju — Frankfurt: 18.50 Zab. gl. 21.00 Plesna gl. — Monakovo: 21.00 Glasba iz tujih dežel.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA (Začetek ob 20)

Sobota, 29. septembra: Orlić. Premiera. Izven.
Nedelja, 30. septembra: Gugalinica. Premiera. Izven.

OPERA (Začetek ob 20)

Četrtek, 27. septembra: Hovančina. Premiera. Otvori-tov sezone. Izven.
Petek, 28. septembra: Zaprtio.
Sobota, 29. septembra ob 15: Manon. Dijaška predstava po globoko znižanih cenah od 5 do 15 Din. Izven. Izven.
Nedelja, 30. septembra: Sveti Anton, vsch zaljubljenih patron. Izven.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Letošnja otvoritvena predstava bo v torek, 2. ok-tobra. Ta predstava bo dobila svečano oblečje, ker uprizaro eno najmočnejših del svetovne literature, Sha-kespearjevega »Hamleta«, ki pomeni njegova upri-zoritev za vsak oder vselej dogodek. Ražen tega pa bo »Hamlet« nekaka interna proslava 10 letnice umetniškega delovanja našega prvaka, priljubljenega igralca in režiserja Vi. Skrbniška. Režijo vodi gledališki re-žiser J. Kovič, ki je delo okusno in sceniral.

Zahvala

Vsem, ki so sočustvovali s tolažilnimi besedami v najtežjih trenutkih in počastili s svojo navzočnostjo na zadnji poti našo nepozabno mater

MARIJO ERJAVEC

naša najiskrenejša zahvala.

Ljubljana, 26. septembra 1934.

Zalujoča hčerka
Minka Erjavce in ostalo sorodstvo.

Zahvala

Ob prerani smrti našega nad vse ljubljeneega soproga, očeta, starega očeta, strica, svaka, tasta in zeta, gospoda

Jurija Verovška

trgovca

smo prejeli toliko izrazov toplega sočutja in sožalja, pokojniku je bilo poklonjeno toliko vencev in cvetja, da nam ni mogče zahvaliti se vsakemu posebej, zato se tem potom vsem najiskreneje zahvaljujemo.

Posebej je naša dolžnost zahvaliti se prečastiti duhovščini, gosp. dr. Pavlu Kraju za požrtvovalno lajšanje trpljenja, zastopstvu raznih oblasti, korporacij in uradov, darovalcem vencev in cvetja, predstavnikom Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, predstavnikom Zveze trgovskih združenj, Združenja trgovcev in trgovskega društva »Merkur«, zastopnikom industrijskih podjetij v Ljubljani in izven Ljubljane ter raznih denarnih zavodov, dalje Slovenskemu lovskemu društvu, Društvu Ostrostrelcev, Sokolu Ljubljana Matica, Prostovoljnemu gasil-nemu in reševalnemu društvu v Ljubljani, nameščencem domače tvrde ter končno vsem prijateljem, trgovskim tovarišem in znancem, ki so dragoga pokoj-nika v tako mnogobrojnem številu počastili na njegovi zadnji poti.

Osobita zahvala tudi govorniku, ki se je poslovil v imenu lovskih tovarišev ob odprtem grobu od svojega zvestega lovškega druga.

V Ljubljani, dne 25. septembra 1934.

Zalujoče rodbine
Verovškova, dr. Koroščeva in Zupanova.

UPRAVNI SVET, RAVNATELJSTVO IN URADNIŠTVO ZADRUŽNE GOSPODARSKE BANKE B. V LJUBLJANI JAVLJA ŽALOSTNO VEST, DA JE UMRL POOBLAŠČENEC ZAVODA IN TOVARIŠ, GOSPOD

VEKOSLAV VRTOVEC

ZVESTEMU IN IZVRSTNEMU SODELAVCU BOMO OHRANILI ČASTEN SPOMIN

ZEPHIR - PEČI

so neobhodno potrebne povsod, kjer se želi kuriti z drvmi

poceni higijensko in udobno

PROIZVOD

tovarne peči, štedilnikov in emajla

ZEPHIR d. d., SUBOTICA

Zahtevajte brezplačne prospekte!

Samoprodaja:
Za Ljubljano:
Jos. Zalta & Co.
Dunajska cesta 9
za Celje:
D. Rakusch
za Maribor:
Železnina Lotz
za Ptuj:
Anton Brenčič

Istotam založba vzorcev prvovrstnih »ELITE« in »EVA« štedilnikov iz iste tovarne.

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domo-ljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030.

Tudi Vi lahko imate polt, ki je lepa

Nova skrivnost pudra daje moderen »mat odraz«

Vse elegantne Francosinje imajo danes polt s tako zvanim »mat odrazom«. To po-meni, da so iznašle, kako se doseže po-polna »mat« koža, ki ostane ves dan brez bleśka.

Bleśto te skrivnosti je v novem načinu proizvoda, patentiranega za puder Tokalon, pri katerem je smetanova pena zmešana z najfinejšim pudrom in trikrat presejana skozi svileno sito. Zaradi tega se puder Tokalon drži petkrat dalje nego navadni pudri. Na nosu ali na licu ni niti sleda bleśka in to celo po večernem plesanju v razglatih prostorih in po isprehodih v ve-tru in dežju.

Smetanova pena prepreči, da bi puder Tokalon sušil naravno mast kože, kakor napravijo to navadni pudri, zaradi česar postane potem koža raskava in suha.

Če želite imeti čudovito čarobno polt, potem si nabavite še danes skatlico pudra Tokalon. Prepričajte se sami, kako teme-ljito se on razlikuje od navadnih pudrov ker je smetanova pena izključno skrivnost Tokalona.

KUBANY-JEV MATE ČAJ

trani ter krepi živce in mišice. Pomo-šuje prebavo, dela apetit, regulira delo-vanje srca in ledvice. Kdor ga redno pije, se mu ni bati ne giba ne revme. Dobi se v vseh lekarnah v originalnih zavojih po Din 15.—, ali pri zastopcih: Lekarna Mr. Milivoj Leustek, Ljubljana, Resljeva c. 4, ako pošljete v naprej Din 15.—. Sportniki, turisti, lovci, nogometaši: pijte ga redno!

PROTI ONEMOGLOSTI IN UTRUJENOSTI CELEGA TELESIA STAREJŠIH OSEB

Onemoglim in starejšim osebam toplo pripo-ročamo, da si masirate telo s preparamom »Alga« zvečer, predno greste spat, in zjutraj, predno vstanete. Telo Vam bo zvečer po masaži lahko, imeli boste globoko spanje, v katerem se boste odpočili in okrepli. Zjutraj po masaži ostanite še nekaj časa v postelji. Ko boste vstali, bodo Vaši udje gibki, hoja lahka kakor v prerojenem telesu, počutili se boste sveže, zdrave in močne.

»Alga« se dobi povsod. Steklenica 14.— Din.
(Reg. S. B. 18117-32)

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 5 mm visoka pletina vrstica po Din 2:50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobe

Kuharico

samostojno, zdravo, pošteno, priprosto in snažno, ki dobro kuha, staro do 30 let, za boljšo hišo, z dobrimi spričevali — sprejememo za Celje. Ponudbe pod »Trajna služba« št. 10945 podružnici »Slovenca« v Celju. (b)

Čevljar, pomočnika

za fina ženska dela takoj sprejemem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 11112. (b)

Oskrbnik

planinskega doma — se išče takoj. Garancija 3000 Din. Prednost drž. upokojenci. Ponudbe na podruž. SPD v Črnomlju. b

Dve mlajši šivilji

se sprejemata. Vrtačnik, krojaštvo, Tyrševa 47. (b)

Pekovski pomočnik

tudi za raznašanje kruha s svojim kolesom, se takoj sprejme. — Naslov v upravi »Slov.« pod števil. 11141. (b)

Pouk

Kdo te najbolje pripravi za pisarniško delo?

Tečaj za stenotipistke

Pouk v strojepisu, stenografiji, knjigovodstvu, trgovskem računstvu, reklamni itd., se odpre dne 2. oktobra. Solnine mesečno 120 Din. Revni popust. Dnevni in večerni tečaji. — Trgovski učni zavod v Ljubljani, Kongresni trg 2-II. (u)

Christofov trg. tečaj

Ljubljana, Domobranska št. 15, vpisuje le še do 1. oktobra. — Znano najboljša in najcenejša izobrazba v perfektne stenografe in pisarniške uradnike. (u)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana. Krekov trg 10 in Aleksandrova cesta 4-II.

100 %

plačam za vloge Ljudske posojilnice v Ljubljani — proti ugodnemu mesečnemu odplačilu. Cenj. ponudbe pod »Ugodna prilika« št. 11082 upravi »SL.«

Ako želite posojilo

pišite upravi »Slovenca« pod »Denar«. Sprejemamo tudi zastopnike. (d)

Bančne vloge, akcije

kupuje, prodaja, lombardira najsolidneje: St. Pratik, Zagreb, Varšavska ulica 6, telefon 28-33.

Širite »Slovenca«!

Hranilne knjižice

Ljudske ter Kmetijske posojilnice in Mestne hranilnice v Ljubljani kupim proti zelo ugodnemu mesečnemu odplačilu. Cenj. ponudbe pod »Prilika« št. 11083 upravi »Slov.«

Posojila

dajemo na hranilne knjižice velikih denarnih zavodov proti 9% obrestim letno. Ravno tako iste kupujemo in prodajamo. Hitro in točno poslovanje.

Pučka štediona

Zagreb

Nas zastopnik za dravsko banovino je: Zore Rudolf, Ljubljana, Gledališka uli-

Stanovanja

IŠČEJO:

Stanovanje

eno- ali dvosobno — išče mirna stranka treh oseb za takoj ali pozneje. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Točen plačnik«. (c)

ODDAJO:

Soba in kuhinja

se odda s 1. oktobrom. — Mala čolnarska 4. (e)

Posestva

Lepo posestvo

manjše, po zelo ugodni ceni naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« Maribor pod št. 944. (p)

Vnajem

IŠČEJO:

Kmetijski mlin

vzajem v najem ali za polovično mero. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11110. (m)

Razno

Več abonentov

sprejemem na dobro domačo hrano po 8.— Din dnevno pri operi. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11098. (r)

Kupimo

Bukova drva

v polenih, 1 meter dolga, suha in zdrava, kupujemo. Ponudbe na poštni predal št. 21, Ljubljana I.

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN — Ljubljana, Ilirska ulica 36, vzhodna Vidovdanske ceste pri gostilni Možina.

Umivalnike

vodovodne — kupim. Navesti je velikost in ceno. Jug, Tržič. (k)

Pohištvo

Spalnice

moderne, iz orehove korine, pleskane in kuhinjske oprave ter drugo pohištvo dobite na ceneje pri Andlovic, Komenskega ulica 34. (s)

Prodamo

Usnjeni suknjiči

pumparce — najboljši nakup. A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Kislo zelje, repa

novi, prvovrstni in cele glave za sarmo, v sodčkih, dobavljiva po brezkonkurenčni ceni G. Erklavec, Ljubljana, Kodeljevo 10, telefon 25-91. l

VINA

Za težko delo Vam z dobrim vinom postreže Centralna vinarna v Ljubljani.

Žago

polnojarmenico, krožno, in stroj za rezanje remenov, v dobrem stanju — prodaja vsled opustitve: Franc Majdič, mlin, Vir p. Dob pri Domžalah. (l)

Malinovec

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, Dunajska c. 6.

Kislo zelje, repo,

sarmo, prvovrstno, po brezkonkurenčni ceni dobavljiva vsako množino Homan, Ljubljana, Sv. Petra c. 83, telefon 27-66.

Glinast štedilnik

in zidake prodam. — Fügnerjeva št. 8 (levo). (l)

Dva slavčka

prodam ali zamenjam Rolar kanarčka. Gasilska št. 8. (l)

Ia suhe češplje

bosanske, zaboj 10 kg 74 Din, vreča 50 kg 270 Din; suhe hruške 10 kg 60 Din, la orehova jedra 5 kg 82 Din — franko poštnina razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

Čebulo

po 29 Din za 100 kg naročite na naslov »Čebula 1903«, poštno ležeče Moškanjci. (l)

Obrt

Posteljne mreže

izdeluje na lesenih in železnih okvirjih in jih sprejema v popravilo najceneje Alojz Andlovic, Komenskega 34. (t)

NAJBOLJŠI SIVALNI STROJI
'ADLER' IN 'GRITZNER'

pokromana kolesa
„GRITZNER“
pletalni stroji
„DIAMANT“
po izredno nizkih cenah

samo pri **JOSIP PETELINC LJUBLJANA**
blizu Prešernovega spomenika, za vodo.
Telefon št. 2913.

Večletna garancija!
Pouk v umetnem vezenju brezplačen!

Plise za volane v različnih gubah
Specielni entel oblek, volan, šalov itd.
Ažuriranje — predtiskanje.
Vezenje monogramov, zaves, perila.
Navaden fin entel vložkov in tipk. — Hitro, fino in poceni!
Matek & Mikeš, Ljubljana (poleg hotela Strankelj)

+

ODBOR SLOVENSKEGA KATOLISKEGA AKADEMSKEGA
STAREŠINSTVA
SPOROČA SVOJIM ČLANOM TUŽNO VEST,
DA JE DANES UMRL NAS ČLAN

VEKOSLAV VRTOVEC
POOBLASČENEC ZADRUŽNE GOSP. BANKE IN BIVŠI
PREDSEDNIK POKOJNINSKEGA ZAVODA

DRAGEGA TOVARISA BOMO SPREMILI NA ZADNJI POTI
V ČETETEK, DNE 27. SEPTEMBRA OB POL 5 POPOLDNE
OHRANIMO GA V TRAJNEM SPOMINU!

LJUBLJANA, DNE 25. SEPTEMBRA 1934

ODBOR SKAS

+

Danes ob desetih dopoldne je umrl v Šlajmarjevem domu naš najdražji sopro, očka in brat, gospod

Vekoslav Vrtovec

pooblaščenec Zadrugne gospodarske banke v Ljubljani, bivši predsednik Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani in odbornik raznih nameščenskih združenj

Pokopali ga bomo v četrtek, dne 27. septembra ob pol petih popoldne. Pogreb se vrši izpred mrtvašnice splošne bolnišnice v Ljubljani.
Vse, ki so ga poznali in radi imeli, prosimo, da se ga spomnijo in molijo zanj. Maša zadušnica bo v petek ob 7 jutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 25. septembra 1934.

Maruška, soproga; Bogdan, Marijan in Dušan, sinovi; Albin, Leopold, Anton, bratje; Marička in Zorka, sestre in vsi ostali sorodniki.

+

ZA VEDNO NAS JE ZAPUSTIL V NAJLEPŠI MLADENISKI DOBI NAŠ
SRČNO LJUBLJENI, PREBLAGI SIN, STRIC IN BRATRANEC, GOSPOD

SLAVKO KRANJC
CAND. IUR.

VČERAJ DNE 24. SEPTEMBRA OB ¼3 ZJUTRAJ PREVIDEN S SVETIMI
ZAKRAMENTI ZA UMIRAJOČE.
K ZADNJEMU POČITKU SPREMIMO TRUPLO PREDRAGEGA POKOJNIKA
V ČETRTEK 27. T. M. OB 15. URI IZPRED ŽALNEGA DOMA GOSPO-
SVETSKA CESTA 10 NA POKOPALIŠČE K SV. KRIZU.
PROSIMO TIHEGA SOŽALJA IN MOLITVE ZA POKOJ NJEGOVE DUŠE

V LJUBLJANI. 25. SEPT. 1934.

GLOBOKO ZALUJOČA MATI MIMI CESAR VDOVA KRANJC IN OČIM
JULIJ CESAR, MAJOR V POKOJU, TER VSE OSTALO SORODSTVO.

Alja Rahmanova:

37

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske tene

»Hotela je poslati po Vas!« sem ugovarjala.
»Hotela! Nikogar ni bilo pri meni, najbrž je pozabila. Gotovo je zopet brala roman!«
Zdravnica je odšla in ostala sem zopet sama, brez pomoči.

Zaspala sem in kakor v sanjah sem slišala, ko je sestra rekla nekemu v prednji sobi:
»Danes še ne smete notri, šele jutri. Deček je!«

»Deček?« je odgovoril glas... bil je Otmarjev! Z blaženim občutkom sreče sem končno zaspala.

Še tistega dne sem nekajkrat zaželela otroka, toda prišlo so mi ga šele naslednji dan, prav zgodaj zjutraj.

Prinesli so ga zavitega v rjavo odejo. Prvič sem videla svojega otroka!

Pred vsem sem skušala razbrati, kaj je bilo napisano na listku, ki je bil z varnostno igro pritrjen na odejo. »Deček Wagner« sem brala, »rojen ob eni in petinštirideset minut, zgoraj.« Še nekaj je stalo na listku, česar pa nisem mogla

uganiti. In sedaj sem začela ogledovati rdeči obrazek svojega deteta. Takšen si?! Sem si mislila in občutek, ki se nas poloti, kadar zagledamo čisto tujo stvar, je začel prevladovati veselje, ki me je dosegel navdajalo. Res čudno, v prvih trenutkih mi je bil otrok tuj, čisto tuj; v tem trenutku ni bilo iskric ljubezni v mojem srcu; kar nisem mogla pojmiti, da je to moj otrok.

Sestra ga je položila na mojo stran in rekla:
»Velik, lep otrok!«

Deček je začel vekati. Stisnil je usteca, ko da hoče sesati; vek je bil vedno hujši. Šele zdaj sem začutila ljubezen do malega bitja in sočutje se me je polastilo do te uboge lačne stvarce. Zelja utešiti otroku glad me je sedaj popolnoma prevzela; toda jedva sem se mogla premakniti in dolgo je trajalo, preden sem ga mogla podojiti. Tedaj je pa že prišla sestra v sobo z velikim jebasom in je vanj pobrala otroke. Ko mi je jemala otroka, sem jokala:

»Za Božjo voljo, saj ni še nič jedel!«

»Čas krmljenja je potekel!« je rekla, mi vzela otroka in odšla.

Še vedno sem jokala, ko mi je prišla sestra pismo od Otmarja in zavoj z dvema koteletoma in nekaj koščkov sladkorja. Kako me je to pismo dvignilo, kaka ljubezen in kaka skrb je govorila iz njega! Posebno ponosen je bil Otmar na to,

da mi je mogel poslati sladkorja v kockah, zakaj sladkor je sedaj tako redek, da bi ga skoraj z zlatom odtehtal. Kje ga je neki dobil?

Kako bom mogla čakati do jutri? Do jutri, ko bom zopet imela svojega Otmarja!

11. januarja 1922.

Danes ob dveh pride moje sence, moj Otmar! Bilo je prvič v najinem zakonu, da sem se morala za tako dolgo ločiti od njega — vsaka minuta brez njega se mi zdi neznosna. Kdo se bo brigal zanj, dokler me ne bo domov? Mati je bolna in sestre imajo mnogo preveč opraviti same s seboj, da bi prevzele še skrb zanj tako, kakor je navajen od mene.

In kaj poreče o najinem otroku? O, da bi bil že tu!

Otmar in Irina sta bila pri meni. Pravkar sta odšla. Nataša je morala ostati pri materi. Otmar je planil k meni in me prijel za roko. Čutila sem, kako je trepetal.

»Kako Ti je, dragica?« so bile prve besede. Uvedel se je poleg mene na rob postelje in me gledal solznih oči. Irina je začela jokati in od razburjenja ni mogla sploh nobene besede spraviti iz sebe.

»Počakaj malo, precej prinese otroka!« sem rekla po tistem.

Dojnica je prišla in položila otroka k meni. Spal je.

»Kako velik je in lep!« sem rekla ponosno. »In nohte tudi že ima!« »Kaj ne, čelo in nos ima čisto po Tebi!«

Toda namesto da bi ogledoval otroka, je gledal Otmar ves čas samo mene in hotel, da mu vse povem, kako se mi je godilo. Bil je ves rdeč od razburjenja in neprestano so ga oblivala solze.

»O, prav dobro se je vse izteklo,« sem lagala, »in tudi s postrežbo sem zadovoljna. Samo da bi mogel Ti vedno ostati pri meni!«

»Zal, to ni mogoče; samo vsak drugi dan Te smem videti. Toda pošal Ti bom večkrat na dan pisemce. Tudi Ti mi piši, dragica!«

»Da, gotovo, papirja sem mnogo vzela s seboj, saj veš, da ne morem živeti, če ne zapišem vedno vsega!... Ampak, zakaj pa ne pogledaš otroka?«

»Oh, Alja,« je rekla Irina, ki je dolejš jokal, »Ti imaš danes tako čudovit izraz obličja; da sem umetnica, bi Te morala naslikati!« Komaj pa je to izrekla, je že zopet jokala.

Sedaj je prišla sestra v sobo, ploskala z rokami in rekla:

»Čas za obiske je končan!«